

P.Z. br. 105

HRVATSKI SABOR

KLASA: 004-01/17-01/01

URBROJ: 65-17-02

Zagreb, 8. ožujka 2017.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, s Konačnim prijedlogom zakona*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavio Klub zastupnika SDP-a, aktom od 8. ožujka 2017. godine uz prijedlog da se sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora predloženi Zakon donese po hitnom postupku.

Za svoje predstavnike, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Klub je odredio Davora Bernardića, Joška Klisovića, Anu Komparić-Devčić, Domagoja Hajdukovića, Romanu Jerković, Bojana Glavaševića i Sinišu Hajdaša Dončića, zastupnike u Hrvatskom saboru.

PREDSJEDNIK

Božo Petrov

P.Z. br. 105

HRVATSKI SABOR
KLUB ZASTUPNIKA SDP-a

Klasa:

Urbroj:

Zagreb, 8. ožujka 2017.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	08-03-2017		
Klasifikacijska oznaka.	004-01/17-01/01		Org. jed. 65
Uredbeni broj.	653d-22-17-01/1	Pril.	Vrij.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Klub zastupnika SDP-a podnosi Prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, s konačnim zakona.

Za predstavnike Kluba zastupnika SDP-a koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela određeni su zastupnici Davor Bernardić, Joško Klisović, Ana Komparić Devčić, Domagoj Hajduković, Romana Jerković, Bojan Glavašević, Siniša Hajdaš Dončić.

PREDSJEDNIK KLUBA
ZASTUPNIKA SDP-a

Arsen Bauk

KLUB ZASTUPNIKA SDP-a

**PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE
O SPREČAVANJU I BORBI PROTIV NASILJANAD ŽENAMA I NASILJA U OBITELJI, S KONAČNIM
PRIJEDLOGOM ZAKONA**

ZAGREB, 8. ožujka 2017.

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O SPREČAVANJU I BORBI PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U OBITELJI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji sadržana je u članku 140. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1) Ocjena stanja

1.1. Institucionalni i pravni okvir sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama

Ustav Republike Hrvatske kao jednu od temeljnih vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske propisuje ravnopravnost spolova. Pored toga Ustav propisuje zaštitu ljudskih prava, suzbijanje diskriminacije i sprječavanje zlostavljanja. Temeljem odredaba članka 1. Ustava, Republika Hrvatska je socijalna država, a prema članku 14. sve su osobe jednake pred zakonom. Članak 23. Ustava Republike Hrvatske propisuje da nitko ne može biti podvrgnut bilo kakvom obliku zlostavljanja.

Republika Hrvatska potpisnica je Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) čime je osudila diskriminaciju žena te pokazala odlučnost da ženama osigura jednako sudjelovanje u svim područjima života, društvenom, gospodarskom, kulturnom i političkom. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena pod diskriminacijom žena podrazumijeva: „... svaku razliku, isključenje ili ograničenje učinjeno na osnovi spola kojemu je posljedica ili svrha da ženama ugrozi ili onemogući priznanje, uživanje ili korištenje ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, gospodarskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom području, bez obzira na njihovo bračno stanje, na osnovi jednakosti muškaraca i žena.“

Deklaracija Ujedinjenih naroda o uklanjanju nasilja nad ženama iz 1993. godine nasilje nad ženama definira kao: „ ... bilo kakav akt nasilja koje se temelji na rodu i spolu, a koji kao posljedicu ima, ili je vjerojatno da će imati, fizičku, seksualnu ili psihološku štetu ili patnju u žena, uključujući prijetnje takvim radnjama, prisilu ili samovoljno lišavanje slobode, bilo u javnom ili privatnom životu.“

Preporuka Rec (2002)5 Odbora ministara Europe definira nasilje u obitelji kao „nasilje koje se događa u obitelji ili kućanstvu, uključujući fizičku i mentalnu agresiju, emocionalno i

psihološko zlostavljanje, silovanje i seksualno zlostavljanje, incest, silovanje među supružnicima, stalnim ili povremenim partnerima i ukućanima, zločine počinjene radi časti, ženska genitalna i seksualna mutilacija i ostali tradicionalni običaji štetni za žene, kao što su prisilni brakovi“.

Pekinška platforma iz 1995. godine definira nasilje u obitelji kao „bilo koji čin rodno temeljenog nasilja koje rezultira, ili bi moglo rezultirati u fizičkoj, seksualnoj ili psihološkoj šteti i patnji žena, uključujući prijetnje takvim činom, prinudom ili samovoljnim lišavanjem slobode, u javnom i privatnom životu“.

Rezolucija o ljudskim pravima 2005/41, prihvaćena na 57. zasjedanju Vijeća za ljudska prava 19. travnja 2005. godine, potvrđuje i prihvaća pojam »nasilja protiv žena« objedinjujući sve dosad nabrojene opise te dodajući nove „...bilo koji čin rodno utemeljenog nasilja koji rezultira ili je izgledno da će rezultirati, fizičkom, seksualnom ili psihološkom povredom ili patnjom žena, uključujući i prijetnje takvim činovima, prisilu ili neosnovano lišavanje slobode bez obzira da li do nasilja dolazi u javnoj ili privatnoj sferi života, te obuhvaća, ali se ne ograničava na, obiteljsko nasilje, zločine počinjene u ime časti, zločine počinjene iz strasti, trgovinu ženama i djevojkama, tradicionalne prakse štetne za žene i djevojke, uključujući genitalno sakaćenje žena, rano i prisilno sklapanje brakova, čedomorstvo ženske djece, nasilje i smrti povezane s mirazom, napade kiselinama i nasilje povezano s komercijalnim seksualnim iskorištavanjem, kao i ekonomsko iskorištavanje.“

Na temelju Ustava RH i međunarodnih instrumenata borbe protiv nasilja nad ženama, RH je donijela zakonske i podzakonske propise u području zaštite žena od svih oblika nasilja međutim gotovo isključivo u okviru instituta zaštite od nasilja u obitelji:

Zakon o zaštiti žrtava nasilja u obitelji/ZZŽNO (NN 137/09, 14/10, 60/10), koji propisuje što je nasilje u obitelji, koje osobe se smatraju članovima obitelji u smislu ZZNO-a, te vrste i svrhu prekršajnopравnih sankcija za počinjenje nasilja u obitelji. ZZŽNO definira nasilje u obitelji kao svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito:

– tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije,

– tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe,

– psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja (u daljnjem tekstu: uhođenje i uznemiravanje),

– spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje,

– ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva.

Uz Zakon donijeti su i podzakonski propisi vezani uz provedbu pojedinih odredaba ZZŽNO-a:

- Pravilnik o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana (Narodne novine, broj 29/05)
- Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana (Narodne novine, broj 78/06)
- Pravilnik o sadržaju obvezne evidencije i izvješća, načinu prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka iz područja primjene Zakona o zaštiti nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 105/11)
- Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji
- Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja

Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15)) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2013., prvi puta nakon 2000.g nije propisivao nasilje u obitelji kao samostalno kazneno djelo, te je samostalna inkriminacija nasilja u obitelji bila prepuštena isključivo prekršajnoj pravnoj sferi kroz Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji i u nadležnosti prekršajnih sudova. Novi Kazneni zakon koji je 2013 stupio na snagu propisivao je postojeća kaznena djela (tjelesna ozljeda, teška tjelesna ozljeda, teška kaznena djela protiv života i tijela itd) kada su počinjena prema bliskoj osobi kao kvalificirani oblik tog djela s težom sankcijom i gonjenjem po službenoj dužnosti. Međutim, praksa je pokazala da je zaštita žrtava nasilja kroz kaznenopravnu sferu oslabila i da se većinski pitanje nasilja u obitelji pokriva prekršajnom zaštitom. Iz tog razloga, izmjenama i dopunama Kaznenog zakona uvodi se kazno djelo „Nasilje u obitelji“ kao samostalno kazneno djelo u članku 179.a koji glasi: „Tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji ili bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj, a time nije počinjeno teže kazneno djelo, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.“ Ovakva formulacija ukazuje da se radi o supsidijarnom kaznenom djelu, odnosno da će se primijeniti u slučaju da se počinjenjem djela nisu ostvarila obilježja nekog drugog težeg kaznenog djela propisanog KZ-om i to kvalificirani oblik počinjenjem prema bliskoj osobi ili članu obitelji.

Kazneni zakon, za razliku od Zakona o zaštiti žrtava nasilja u obitelji, propisuje u Općem dijelu tko se smatra „bliskom osobom“: to su članovi obitelji, bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, osobe koje imaju zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu. Na taj način se kaznenopravna zaštita proširuje i na ona djela koja su počinjena od osoba koje su imale ili imaju određenu blisku vezu sa žrtvom, no ne smatraju se članovima obitelji prema definiciji članova obitelji navedenoj u točki 8.čl. 87. Kaznenog zakona.

Uz KZ bitne su i odredbe Zakona o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14) i Zakona o sudovima za mladež (NN 84/11, 143/12, 148/13, 56/15) kojima se propisuje niz mjera kojima se štiti sigurnost, privatnost osobnog i obiteljskog života svjedoka i žrtava te sekundarne viktimizacije. U tom cilju, tijekom provedbe kaznenog postupka, a u svrhu zaštite žrtve ili svjedoka, moguće je i poduzimanje mjera opreza, mjera pritvora, posebnog načina sudjelovanja i ispitivanja svjedoka u postupku, ograničenja ili isključenja javnosti, udaljenja optuženika iz sudnice te mjera održavanja reda u sudnici. Zatim Zakon o zaštiti svjedoka (NN 163/03, 18/11) kojim su propisane mjere zaštite svjedoka/žrtava izvan kaznenog postupka, što podrazumijeva tjelesnu i tehničku zaštitu, premještanje, prikrivanje identiteta i vlasništva te promjenu identiteta. Za provedbu zaštite od nasilja u obitelji te naknadu štete žrtvama relevantni su i Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (NN 80/08, 27/11), te Zakon o policijskim poslovima i ovlastima.

Obiteljski zakon (NN 103/15) propisuje u čl.3 načelo ravnopravnosti muškarca i žene, te zabranjuje u partnerskim odnosima diskriminaciju prema spolu i nasilje prema partneru. U čl.4. definirajuči načelo solidarnosti, uzajamnog poštovanja i pomaganja članova obitelji, zakon označava nasilje u obitelji kao tešku povredu tog načela i određuje da se prevencija, suzbijanje i snacironiranje svih vrsta nasilja u obitelji regulira posebnim zakonom. Zakon propisuje i dužnost prijave i suradnje radi zaštite djeteta u slučajevima povrede djetetovih osobnih i imovinskih prava uključujući i tjelesno ili mentalno nasilje, spolne zloporabe, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje djeteta, te posebne odredbe o zaštiti djeteta u situacijama obiteljskog nasilja, postupanje sa informacijama o obiteljskom nasilju u postupcima savjetovanja, postupku oduzimanja roditeljske skrbi itd.

Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12) stvara pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštitu od diskriminacije na osnovi rase, etničke pripadnosti, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Zakon o ravnopravnosti spolova (NN. 82/08) propisuje opću zabranu diskriminacije temeljem spola, bračnog ili obiteljskog statusa i spolne orijentacije te je uvedena odredba prema kojoj se nepovoljnije postupanje prema ženama na osnovi trudnoće i materinstva smatra diskriminacijom. Sadržajne nadopune i poboljšanja Zakona uključuju odredbe koje se odnose na primjenu načela ravnopravnosti spolova u području zapošljavanja i rada; obrazovanja; obveza medija u promicanju razvoja svijesti o ravnopravnosti muškaraca i žena; prikupljanja statističkih podataka, djelovanja političkih stanaka i drugo. Nadalje, Zakon uvodi obvezu korištenja naziva radnog mjesta u muškom i ženskom rodu kod donošenja rješenja o rasporedu na radno mjesto i drugih rješenja o pravima i obvezama državnih službenika te u području obrazovanja (uvođenje svim obrazovnim ustanovama obveze korištenja jezičnih standarda u muškom i ženskom rodu u sadržajima svjedodžbi, diploma i drugih dokumenata).

Navedeni propisi uključujući i ZZŽNO ne definiraju nasilje nad ženama per se, ne ističe da se kod nasilja nad ženama radi o tipu diskriminacije žena, niti se ističe rodna uvjetovanost

nasilja, te će se usvanjem Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulske konvencije) navedni propisi morati uskladiti i u dijelu definicija nasilja nad ženama.

Uz navedene zakonske i podzakonske propise, Republika Hrvatska je donijela i Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji za period 2011-2016.g. Evaluacija provedbe navedene Strategije još nije dostupna, kao niti prijedlog nove Strategije za naredni petogodišnji period.

1.2. Pregled podataka o nasilju nad ženama i obiteljskom nasilju

2014.g. Agencija EU za temeljna prava (Fundamental rights agency) provela je sveobuhvatno istraživanje o nasilju nad ženama u svih 28 zemalja članica EU. Izvješće se temelji na razgovorima s 42 000 žena diljem 28 država članica Europske unije (EU). Njime se pokazuje da nasilje nad ženama, a posebno rodno utemeljeno nasilje koje nerazmjerno pogađa žene, predstavlja znatnu povredu ljudskih prava koju EU nikako ne smije previdjeti.

Podaci pokazuju kako je tjelesno i seksualno nasilje nad ženama vrlo zastupljeno. Oko 8% žena na razini EU doživjelo je tjelesno ili/i seksualno nasilje u razdoblju godine dana prije provođenja ovog istraživanja, dok je čak jedna od tri žene doživjela oblik tjelesnog i/ili seksualnog zlostavljanja od svoje 15. godine. U skupini žena, koje su izjavile da ih je sadašnji partner silovao, čak 31% navodi kako su od svog sadašnjeg partnera doživjele više od šest slučajeva silovanja. Nadalje, rezultati pokazuju kako su 43% žena doživjele neki oblik psihičkog zlostavljanja od svog partnera. Približno 5% žena doživjelo je ekonomsko nasilje od svojih partnera. Podaci za Hrvatsku pokazuju da je 21% žena doživjelo oblik tjelesnog ili seksualnog nasilja od svoje 15 godine, a 5% njih unazad 12 mjeseci od početka istraživanja. 3% žena u Hrvatskoj doživjelo je seksualno nasilje od svog partnera od svoje 15 godine, a čak 12% neki oblik fizičkog nasilja od strane partnera od svoje 15 godine. Podaci pokazuju i da je 11% žena u Hrvatskoj doživjelo ekonomsko nasilje od strane partnera od svoje 15 godine, 33% neki od oblika psihičkog nasilja, te 17% žena koje su doživjele psihičko nasilje zbog ucjene partnera zlostavljanjem djece. Svaka 3 žena u Hrvatskoj doživjela je tjelesno, seksualno ili psihološko nasilje kao djevojčica, odnosno prije 15 godine života i to fizičko i psihičko nasilje najčešće od strane roditelja, a seksualno najčešće od strane nepoznatog počinitelja, te muškog poznanika, prijatelja ili susjeda.

Prikupljeni podaci pokazuju da čak 39% žena u Hrvatskoj smatra da je nasilje nad ženama vrlo uobičajeno (prosjeak EU je 27%), a 42% smatra da je relativno uobičajeno.

Izvješće Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2015.g. pokazuje da prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (čl.4.) i podacima o zabilježenom stanju, kretanju i nekim obilježjima nasilja u obitelji u 2015. je tokom 2015.g. zbog prekršajnog djela nasilja u obitelji, policija prekršajno prijavila 13.775 osoba, što je 1.099 ili 7,4% manje prijavljenih osoba u odnosu na 2014. Prema spolnoj strukturi prekršajnih počinitelja ukupno je evidentirano: 10.575 muškaraca (1.080 ili 9,2% manje nego u 2014. kada je bilo prijavljeno 11.655 muškaraca) i 3.200 žena (19 ili 0,6% manje nego u 2014. kada je bilo prijavljeno 3.219 žena). Dakle, u 2015. za nasilje u obitelji prijavljeno je 77% muškaraca i 23% žena.

Počinjnim prekršajem nasilja u obitelji oštećeno je ukupno 15.338 osoba (što je za 6,3% manje nego u 2014. kada su bile oštećene ukupno 16.382 osobe¹²⁵). Od ukupnog broja oštećenih osoba, oštećeno je 9.775 (ili 64%) žena i 5.563 (ili 36%) muškaraca.

U navedenom razdoblju policija je nadležnim prekršajnim sudovima predložila izricanje ukupno 2.997 zaštitnih mjera propisanih odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (što je za 26,6% manje nego u 2014., kada je bilo predloženo 4.088 zaštitnih mjera). Sukladno sudskim odlukama, policija je provela ukupno 1.241 zaštitnu mjeru¹²⁷ (što je za 18,6% manje nego u 2014., kada je provela ukupno 1.525 zaštitnih mjera). Ukupan broj svih zaštitnih mjera koje je policija predlagala nadležnim prekršajnim sudovima jest 9.136 što je za 18,9% manje nego u 2014., kada je predloženo ukupno 11.260 zaštitnih mjera. Zabrinjavajući je podatak da su sudovi od ukupnog broja predloženih zaštitnih mjera za tri glavne zaštitne mjere u 2014.-2015. (zabrana približavanja, zabrana uznemiravanja ili uhođenja i udaljenje iz stana) prihvatili i odredili provedbu ispod 40% od predlaganih zaštitnih mjera. Osim toga, treba naglasiti povezanost između trenda malog broja prihvaćenih zaštitnih mjera od strane sudova i trenda značajnog i kontinuiranog smanjenja predloženih zaštitnih mjera od strane policije. Pravobraniteljica je u izvješću navela da bi se ovdje moglo raditi o problemu koji generiraju sudovi, odnosno da policija predlaže znatno manje zaštitnih mjera iz jednostavnog razloga što ih sudovi ne usvajaju.

Osoba koje opetovano krše Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (recidivisti) u 2014. bilo je ukupno 3.809 (25% od ukupnog broja prijavljenih za nasilje) dok je u 2015. taj broj pao na 3.562 osobe (također, 25% od ukupnog broja prijavljenih osoba – postotak je ostao isti jer je i ukupni broj prijavljenih za nasilje manji).

Pravobraniteljica u svome Izvješću o radu za 2015.g. navodi da ni policija ni Ministarstvo pravosuđa ne vode, odnosno ne dostavljaju podatke o broju osuđenih (i pravomoćno osuđenih) osoba za obiteljsko nasilje razvrstane po spolu, već samo po broju prekršajno prijavljenih (odnosno počinitelja), i broju oštećenih osoba (odnosno žrtava). Također, nema podataka razvrstanih po spolu koliko je žena, a koliko muškaraca među recidivistima.

U kaznenopravnoj sferi je sredinom 2015.g. došlo do izmjene Kaznenog zakona na način da je u njega uvedeno novo kazneno djelo - Nasilje u obitelji, čl. 179a. Podaci MUP-a govore o 145 registriranih kaznenih djela nasilja u obitelji za navedeni period, u kojima je oštećeno ukupno 150 osoba, od čega 121 žena (81%), a 29 muškaraca (19%). I dalje egzistira trend povećanja broja prijave kaznenih djela među bliskim osobama. Kao što je vidljivo iz gore navedenih podataka, samo u drugoj polovici 2015., od kada je vraćeno/uvedeno kazneno djelo Nasilje u obitelji u Kazneni zakon, počinjeno je već 145 ovih kaznenih djela. Iz analiziranih podataka MUP-a zabilježeno je ukupno 2.220 kaznenih djela s elementima nasilja među bliskim osobama (što je za 100,5% više nego u 2014., kada ih je zabilježeno 1.107) u kojima je ukupno stradalo 2.359 žrtava (što je za 104,2% više žrtava nego u 2014., kada je ukupno stradalo 1.155 žrtava) od kojih su 1.752 žene (čak 112% više nego u 2014.), a 607 muškarci (85% više nego u 2014.).

Od ukupnog broja od 1.676 počinitelja nasilja među bliskim osobama, muškaraca je 1.543 (92%), a žena 133 (7,9%). U svim kaznenim djelima među bliskim osobama po broju prednjače muškarci kao počinitelji nad ženama kao žrtvama. Među počiniteljima kaznenih djela protiv spolnih sloboda (Spolni odnošaj bez pristanka, Silovanje, i Spolno uznemiravanje) 99% je muškaraca. No, za razliku od 2014.g., u 2015. je u toj kategoriji kaznenih djela registrirana i 1 žena kao počiniteljica kaznenog djela Spolnog odnošaja bez pristanka. Iz dostavljenih podataka može se dalje zaključiti da kaznena djela Prijetnja (1.312), Tjelesna ozljeda (474), Teška tjelesna ozljeda (105), Nametljivo ponašanje (66) te Silovanje (32) čine većinu od ukupnog broja počinjenih kaznenih djela (2.134 ili 96,5% od ukupnog broja od 2.220 počinjenih kaznenih djela) s muškarcima kao počiniteljima u 89,2% slučajeva (1.496 muškaraca počinitelja navedenih kaznenih djela na štetu njima bliskih žena).

Pravobraniteljica je u Izvješću za 2015.g. analizirala podatke o ubojstvima i teškim ubojstvima žena od strane njima bliskih muškaraca kroz period od 6 godina te je došla do zaključka kako unatoč činjenici što ukupan broj ubojstava i teških ubojstava polako opada, broj ubojstava žena od strane bliskih muškaraca ostaje iz godine u godinu zapravo relativno 'stabilan'. Ovo ukazuje na to da zakonske, pravosudne, medijske i druge edukacijske mjere suzbijanja nasilja nad ženama ipak nisu polučile značajnijim rezultatima u smislu smanjenja broja slučajeva nasilja nad ženama s najgorim ishodom. Kada se ovome doda preko 100 postotni trend porasta ukupnog broja kaznenih djela s elementima nasilja među bliskim osobama i broja žena žrtava, te 92% muškaraca kao počinitelja nasilja, podaci upućuju na potrebu temeljite analize uzroka ovakve brutalizacije nasilja među bliskim osobama kao i potrebe za hitnim promjenama u sustavu prevencije i suzbijanja nasilja.

Trend 'brutalizacije' obiteljskog nasilja, odnosno nasilja među bliskim osobama, koji je zabilježen u Izvješću Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova o radu za 2014., je nažalost potvrđen i u 2015.g. , te statistički podaci upozoravaju da će biti potrebno provesti ozbiljne i stručne analize uzroka ovakvog povećanja nasilja među bliskim osobama. Temeljem svog iskustva i prakse, Pravobraniteljica je stajališta kako jedan od uzroka ovog povećanja može biti u lošim zakonskim rješenjima i njihovoj lošoj primjeni u praksi pa stoga nisu dobiveni očekivani rezultati. S druge strane, činjenica da su kroz vrlo intenzivne javne kampanje i kroz brojne edukacije o važnosti prijave ove vrste nasilja, mehanizmi i načini suzbijanja postali bliži, razumljiviji i dostupniji građanima/kama, pa samim time i žrtvama nasilja, moguć je uzrok naglom porastu broja slučajeva nasilja među bliskim osobama. U odnosu na 2013., ukupan broj žrtava kaznenih djela među bliskim osobama u 2015. porastao je za nevjerovatnih 184% .

Brojke i dalje ukazuju na značajnu i ozbiljnu fizičku ugroženost žena od strane bliskih im muškaraca (92% muškaraca je počinitelja nasilja među bliskim osobama).

Što se tiče postupanja policije u 2015., Pravobraniteljica je uočila da i dalje egzistira trend privođenja oba partnera kod postupanja zbog nasilja u obitelji, te je upozorila kako ova praksa, osim što je protivna Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (dalje: Protokol), ukazuje i na nedostatak rodno-senzibiliziranog pristupa u radu policije te da nije u skladu s praksom postupanja koju predlaže Europska unija kad je u pitanju obiteljsko nasilje, kao ni s međunarodnim konvencijama kojima je Republika Hrvatska pristupila.

Temeljem dugogodišnje prakse, Pravobraniteljica je utvrdila da su najčešći propusti nadležnih tijela kod suzbijanja i zaštite od obiteljskog nasilja slijedeći: Policija u svom postupanju kod nasilja u obitelji, kao i kod daljnje prijave istog sudu često ne uzima u obzir, niti u prijavi/optužnom prijedlogu navodi cjelokupan kontekst i kronologiju nasilja između članova obitelji, odnosno žrtve i nasilnika, posebice tzv. povijest nasilja u obitelji ili prethodno počinjeno nasilje, bez obzira je li ono ranije prijavljivano ili ne, već se isključivo bave događajem zbog kojeg interveniraju. Policija i nadalje u određenim slučajevima ne razlikuje teže oblike nasilja počinjenih od strane primarnog agresora od lakših oblika nasilja, uključujući i pravo na obranu počinjeno od strane žrtve nasilja. Sudovi i dalje uglavnom puštaju osumnjičene ili optužene za nasilje u obitelji da se brane sa slobode uz zamjenu pritvora izricanjem neke od zaštitnih mjera. Policija u pojedinim slučajevima slabo ili nikako ne nadzire kretanje osoba kojima su izrečene neke od zaštitnih mjera, već se uglavnom bave žrtvom nasilja.

Pravobraniteljica drži da sudovi i dalje nedovoljno izriču, odnosno nedovoljno prihvaćaju predložene zaštitne mjere iz članka 11. – 17. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji¹³⁸, što onda uzročno demotivira policiju da predlažu izricanje zaštitnih mjera. Nasilnicima se i dalje češće izriču novčane kazne, a rjeđe zatvorske. Policija u nekim slučajevima ne reagira na nasilje jer ono nije definirano Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji – primjerice, kod partnerskog nasilja. Nепрепозnavanje/nerazumijevanje drugih oblika nasilja, prvenstveno verbalnog, psihološkog i ekonomskog, ali i spolnog nasilja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji dovodi do situacija da se, kako je već navedeno, obje osobe uhićuju, privode i terete samo zbog jednog verbalnog sukoba u koji su bile uključene psovke, a da se propušta sankcionirati slučajeve ozbiljnog i dugotrajnog fizičkog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja među bračnim/izvanbračnim drugovima, odnosno partnerima. Pravobraniteljica je registrirala dva slučaja u kojima su se nadležna državna odvjetništva s počiniteljima obiteljskog nasilja, odnosno nasilja nad ženama, a u dogovoru sa žrtvom, nagodila u zamjenu za odustanak od njihovog kaznenog progona, odnosno u zamjenu za manju kaznu, pozivajući se pri tome na nove odredbe Zakona o kaznenom postupku.

U pogledu postupanja Centara za socijalnu skrb, Pravobraniteljica ističe da unatoč načelno dobrom postupanju, u pojedinim slučajevima i dalje postoji neujednačena praksa vezano za obvezu žurnog prijavljivanja svih saznanja i sumnji o obiteljskom nasilju nadležnoj policijskoj postaji, a što je kao obveza propisano i Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji. U pojedinim slučajevima problem u praksi ponekad predstavlja i pitanje (ne)prepoznavanja pojedinih oblika obiteljskog nasilja, i to posebice psihičkog i ekonomskog, a uslijed čega izostaje i prijavljivanje takvog nasilja policiji.

Poseban problem predstavlja izostanak implementacije mjere stambenog zbrinjavanja žrtava nasilja u obitelji a koja je predviđena Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje 2011.-2016, u poglavlju VI. („Zbrinjavanje i potpora žrtvama nasilja u obitelji“) sadrži mjeru br.7. koja glasi: „Osigurati trajno i privremeno stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji sukladno raspoloživim stambenim prostorima.“ Za nositelja provedbe gore navedene mjere određeno je Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, a kao sunositelji određeni su: Agencija za pravni promet i

posredovanje nekretninama, centri za socijalnu skrb te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave došlo je do velike promjene u pogledu nositelja provedbe spomenute mjere. Naime, ustrojeno je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, koje je jednim dijelom preuzelo djelokrug rada bivšeg Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva. Nadalje, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave ustrojen je Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje. U svim izvještajnim razdobljima u kojima se prati provedba mjere stambenog zbrinjavanja žrtava nasilja u obitelji, osim u 2011., nije zabilježeno stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji. Štoviše, nema naznaka da su se počele stvarati pretpostavke za sustavno i trajno rješavanje potreba zbrinjavanja žrtava nasilja u obitelji. Pri tome PRS u svom izvješću navodi dva temeljna problema: prevelik broj različitih propisa koji reguliraju istu problematiku i onemogućuju kvalitetnu i brzu realizaciju prava te s druge strane, činjenicu da su podnositelji zahtjeva za stambeno zbrinjavanje gotovo isključivo muškarci. Zaključak PRS je da se mjera „Osigurati trajno i privremeno stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja u obitelji sukladno raspoloživim stambenim prostorima“ iz Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje 2011.-2016., na nacionalnoj razini se ne provodi. Izuzetak su pojedini sunositelji provedbe mjere, od kojih se posljednjih pet godina kao primjer dobre prakse - ističe jedino Grad Zagreb.

Financiranja rada skloništa za žrtve obiteljskog nasilja dolazi iz nekoliko izvora; djelomično državnog proračuna na poziciji Ministarstvo socijalne politike i mladih, županijskih proračuna, te proračuna gradova i općina. U svom očitovanju Ministarstvo socijalne politike i mladih navodi kako je tijekom 2015. redovito izdvajalo sredstva iz Državnog proračuna u cilju održivog financiranja i skrbi za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja i to za ukupno 17 skloništa i savjetovaništa namijenjenih žrtvama nasilja u obitelji. Ministarstvo navodi kako se deset pravnih osoba (organizacija civilnog društva, vjerskih zajednica ili drugih pravnih osoba) koje osiguravaju skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji, financira putem ugovaranja usluge smještaja, gdje korisnici/ice ostvaruju smještaj temeljem rješenja nadležnog centra za socijalnu skrb i Ugovora o međusobnim odnosima s Ministarstvom socijalne politike i mladih. U 2015. je u tu svrhu za ugovorne obveze u uvjetima punog kapaciteta na godišnjoj razini osigurano 5.583.600,00 KN. Izvješće o radu za 2015. Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova ukazuje da se 7 skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji organizacija civilnog društva financira putem javnog natječaja, temeljem prijave na javni Poziv za prijavu trogodišnjih programa rada savjetovaništa i skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji organizacija civilnog društva za financijsku potporu u okviru raspoloživih sredstava Državnog proračuna za razdoblje 2013.-2015., a koji je objavljen u siječnju 2013. Navedenim su se natječajem osigurala financijska sredstva za naredne tri godine, a u 2015. za tu je svrhu osigurano 2.100.000,00 KN.

Jedna od ključnih preporuka Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u izvješću za 2015.g. je pokretanje postupka ratifikacije Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kako bi se u Republici Hrvatskoj izradio sveobuhvatni i jedinstveni zakonodavni okvir te odredile politike i mjere za zaštitu i pomoć svim ženama žrtvama nasilja, uključujući i žene žrtve nasilja u partnerskim vezama. Isto tako

potrebno je sukladno odredbama te Konvencije, uvesti sveobuhvatne zakonodavne promjene u Kazneni zakon tako i u Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, na način da se njegova primjena uz obitelji i bliske osobe proširi na partnere/ice, bivši partnere/ice, odnosno osobe koje primjerice nikada nisu živjele zajedno. Pravobraniteljica je ponovno istaknula kako je Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji jedan od temeljnih međunarodnih instrumenata za suzbijanje nasilja nad ženama. Usvojena u svibnju 2011. u Istanbulu, stupila je na snagu 01.08.2014, a Republika Hrvatska je 22. siječnja 2013. postala 27. članica Vijeća Europe koja je potpisala Konvenciju, ali i dalje jedna od rijetkih zemalja u okruženju koja ju nije ratificirala.

Kao što navodi i Vijeće Europe „Nasilje nad ženama, uključujući i obiteljsko nasilje, jedan je od najtežih oblika rodno utemeljenog kršenja ljudskih prava u Europi koji je još uvijek obavijen šutnjom. Obiteljsko nasilje – nad ostalim žrtvama poput djece, muškaraca i starijih osoba – također je prikriiven fenomen koji pogađa previše obitelji da bi se mogao ignorirati...

Kao regionalni instrument otvoren za ratifikaciju i pristupanje zemljama nečlanicama, Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji dopunjuje i proširuje standarde koje su postavile druge regionalne organizacije za ljudska prava u ovom području. Međuamerička Konvencija o sprečavanju, kažnjavanju i iskorjenjivanju nasilja nad ženama, koju je 1994. godine usvojila Organizacija američkih država te Protokol uz Afričku povelju o ljudskim pravima i pravima naroda o pravima žena u Africi, koji je 2003. godine usvojila Afrička unija, bave se pitanjem nasilja nad ženama. Sveobuhvatnija po prirodi, Konvencija Vijeća Europe značajno osnažuje djelovanje u sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja na svjetskoj razini.“¹

Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji uspostavlja se prvi pravno obavezujući i sveobuhvatan međunarodni mehanizam borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Republika Hrvatska ju je potpisala 22. siječnja 2013., a Konvencije je stupila na snagu 2014., ratifikacijom deset država članica. U ožujku 2016. Europska komisija predložila je da i Europska unija ratificira Konvenciju.

b) Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom te posljedice koje će iz donošenja Zakona proisteći

Uklapanjem Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u pravni poredak Republike Hrvatske uspostaviti će se poželjni pravno obvezujući standardi za sprečavanje nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja, zaštitu žrtava i

---

¹ Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji
Izdavač: Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Mesnička 23, 10 000 Zagreb
CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 882899.
isbn: 978-953-7574-21-5;
Izvornik je objavljen na internetskoj stranici Vijeća Europe;
<http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20English.pdf>
© 2013 Council of Europe

kažnjavanje počinitelja. Konvencija će popuniti pravnu prazninu u zaštiti ljudskih prava za žene te sve žrtve obiteljskog nasilja. Ona također promiče iskorjenjivanje nasilja nad ženama i postizavanje punije prave ravnopravnosti žena i muškaraca te na taj način dodatno unapređuje priznavanje nasilja nad ženama kao oblika diskriminacije. Dokument uspostavlja standarde zaštite žrtava nasilja, dostupnosti centara za pomoć, telefonsku liniju za pomoć te jamče kazneni progon počinitelja svih oblika nasilja.

Uvođenje Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u pravni sustav RH (čl.140. Ustava RH) traži od zakonodavnog tijela i Vlade RH da pripreme potrebne izmjene i dopune postojećeg pravnog okvira borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na način da se zakonski i podzakonski propisi harmoniziraju sa terminologijom i sadržajem navedene Konvencije.

Uz to implementacija Konvencije ima i proračunske implikacije, odnosno Vlada i zakonodavac moraju u proračunu Republike Hrvatske osigurati sredstva za provedbu na godišnjoj razini.

Potrebno je u postojeće zakone i podzakonske propise uključiti definiciju „nasilja nad ženama“ na način kako je to propisano Konvencijom, nadalje uskladiti definicije „nasilja u obitelji“ u Obiteljskom zakonu, Zakonu o zaštiti žrtava nasilja u obitelji, te Kaznenom zakonu. Uz to u navedeni zakonski okvir potrebno je uvesti definiciju roda i rodno utemeljenog nasilja, te uskladiti definiciju žrtve na način kako je to propisano Konvencijom (uvesti pojam žrtve nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja). U definicije bliskih osoba u Kaznenom zakonu, te u Zakonu o zaštiti žrtava obiteljskog nasilja nužno je uključiti intimne partnere (osobe koje ne žive zajedno, manje su od tri godine u vezi odnosno nemaju zajedničku djecu), kao i bivše intimne partnere odnosno osobe koje su ili su bile u emotivnoj ili seksualnoj vezi.

Nužno je jasnije definirati „pozitivne obveze“ države u pogledu čl. 5 Konvencije koji propisuje standard dužne pažnje pri sprečavanju, istraživanju, kažnjavanju djela nasilja nad ženama, ali i definirati mehanizme naknade štete za sva djela nasilja koja su počinili nedržavni subjekti. Pitanje definicije prava na naknadu štete trebalo bi rezultirati i preporukom za češću primjenu adhezionog postupka u kaznenom postupku pokrenutom zbog nasilja u obitelji odnosno počinjenja nekog od kaznenih djela fizičkog i drugog nasilja za koje je propisan kvalificirani oblik kada su počinjena prema članu obitelji ili bliskoj osobi, a kako bi pitanje naknade štete žrtvama kaznenih djela počinjenih u obitelji odnosno prema bliskoj osobi bilo rješavano efikasno i bez dodatnih tereta za žrtve.

Osim što je potrebno osigurati financijska sredstva, potrebno je osigurati okvir izbora i evaluacije rada Koordinativnog tijela propisanog čl.10 Konvencije, te neovisnost, stručnost i ekipiranost tog tijela kako bi moglo izvršavati poslove u skladu sa konvencijskim obvezama. Uz to potrebno je osigurati dostupnost javnih baza podataka svih tijela javne vlasti na svim razinama koordinativnom tijelu kako bi moglo ispunjavati funkciju praćenja i izvještavanja po konvenciji. Kroz implementaciju članka 10. Konvencije nužno je osigurati izbjegavanje preklapanja u prikupljanju informacija o nasilju u obitelji i nasilju nad ženama, te osigurati sredstva za jedinstvenu bazu podataka pri Koordinativnom tijelu. U tom smislu potrebno je regulirati i pitanje klasifikacije i načina vođenja statistike na redovnim sudovima, a kako bi se

olakšalo praćenje implementacije Konvencije unutar pravosuđa, odnosno osigurati provedbu Pravilnika o sadržaju obvezne evidencije i izvješća, načinu prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka.

U pogledu čl.29. i čl.30. nužno je osigurati zakonske pretpostavke za spajanje postupaka za naknadu štete i kaznenog postupka u smislu adhezionog postupku u okviru kaznenog, te osigurati promjene okvira građanskog postupka u smislu snošenja troška parnice, pravila o snošenju parničnih troškova od strane tužitelja u razmjernom dijelu u kojem mu nije udovoljeno visini odštetnog zahtjeva (što uzrokuje da mada je tužitelj uspio dokazati osnovu za naknadu štete, ako je visina štete niža od tražene, tužitelj mora snositi razmjerni dio parničnih troškova), te riješiti pitanje prizavanja činjenica utvrđenih u kaznenom odnosno prekršajnom postupku kojim se utvrđuje nasilje nad ženama odnosno nasilje u obitelji ili među bliskim osobama-ovime bi se ujedno i prevenirala reviktimizacija ponovnim ispitivanjem i utvrđivanjem činjenica (vezano za usklađivanje sa čl. 54 Konvencije).

U Obiteljski zakon nužno je ugraditi odredbe kojima će se štititi sigurnost žrtve i djece i regulirati pitanje ostvarivanja roditeljskog prava na viđanje djece u situacijama u kojima je jedan roditelj počinio nasilje u obitelji, te situacije u kojima se radi o nasilju prema djeci. Također, u Obiteljski zakon treba ugraditi odredbe o poništaju braka u slučajevima prisile na brak i na taj način uskladiti se sa čl.32. Konvencije.

Za usklađivanje sa člankom 36. Konvencije potrebno je razmotriti redefiniranje kaznenog djela silovanja i smanjenja uvjeta u smislu dokazivanja istovremenosti sile, prijetnje i nedobrovoljnosti. Potrebno je osigurati potpunu eliminaciju instituta doprinosa žrtve kroz svih seksualnih delikata jer se uvođenje i propitivanje doprinosa žrtve u seksualnim deliktima odraz patrijahalnih vrijednosti, stereotipnih rodnih uloga i samim time suprotan odredbama Konvencije (čl. 3- Definicije).

Sakaćenje ženskih spolnih organa inkriminirano je u članku čl. 116. Kaznenog zakona, a kvalificirani oblik djela postoji ako je počinjeno prema bliskoj osobi. Usprkos tome, da bi se u potpunosti uskladili sa čl.37 Konvencije nužno je u Kaznenom zakonu promijeniti minimalnu i maksimalnu kaznu zatvora za navedeno kazneno djelo i ad minimum je izjednačiti sa propisanim okvirom kazni za djela teške tjelesne ozljede, te mutatis mutandis kvalificiranim oblik teške tjelesne ozljede.

U pogledu usklađivanja sa čl. 39 Konvencije, pitanje inkriminiranja prisilnog pobačaja uključeno u Kazneni zakon, no potrebno je i eksplicitno definirati inkriminaciju prisilne sterilizacije kao oblika nasilja nad ženama, te kao kvalificirani oblik tog djela propisati oblik počinjenja iz mržnje.

Za usklađivanje sa čl. 45 Konvencije nužno je dodatno regulirati pitanje nadzora nad provedbom sanckija i mjera nad počiniteljem kaznenog odnosno prekršajnog djela, te propisati strože sankcije koje mogu garantirati sigurnost žrtve za počinitelje koji prekrše sigurnosne mjere, odnosno kod onih koji su recidivisti.

Radi usklađivanja sa čl.48 Konvencije nužno je promijeniti odredbe Obiteljskog zakona u pogledu provođenja medijacije u obitelji na način da je nesudjelovanje u medijaciji

autonomna odluka žrtve nasilja a ne stručnog tima Centra za socijalnu skrb, odnosno da se medijacija ne provodi u slučajevima tvrdnje o postojanju nasilja kao što je to bilo riješeno prijašnjom verzijom zakona. Uz to potrebno je uskladiti odredbu Zakona o prekršajima koja omogućuje da tužitelj (najčešće MUP) odustane od pokretanja prekršajnog postupka u slučaju da je žrtva pristala a počinitelj se prije toga podvrgnuo psihosocijalnom tretmanu sa odredbama čl.48. Konvencije.

U Zakon o zaštiti žrtava nasilja u obitelji potrebno je uvesti dodatne mjere i odredbe koje će osigurati hitnost postupanja u slučajevima nasilja, a koje neće biti samo instruktivne naravi, već će u slučaju nepostupanja ili nepostupanja u skladu sa hitnosti povlačiti odgovornost nadležne osobe/a. Jednako tako je potrebno u Kazneni zakon uključiti dodatne mjere opreza: zabrana približavanja određenoj osobi, zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe i udaljenje iz doma, te udaljenja počinitelja za slučajeve kad ne postoje pretpostavke za uhićenje, a postoji vjerojatnost da je počinjeno djelo nasilja nad ženom.

Za usklađivanje sa odredbom čl. 56 Konvencije potrebno je izvršiti izmjene Zakona o kaznenom postupku u smjeru jačanja prava žrtve na obavještenost i informiranje. U pogledu usklađivanja sa odredbama o zastari i pravnoj pomoći nužno je napraviti izmjene Kaznenog zakona koji propisuje da za pojedina kaznena djela zastara počinje teći od punoljetnosti žrtve, na način da se uvede nezastarijevanje kaznenih djela počinjenih na štetu djece kako bi im se omogućilo učinkovito pokretanje postupka kada se za to steknu uvjeti zbog moguće visoke traumatiziranosti žrtve.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona potrebno je osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

U skladu sa čl. 8. Konvencije potrebno je osigurati sredstva za provedbu Konvencije, odnosno integritanog pristupa u implementaciji mjera i programa zaštite od nasilja nad ženama; pri tome je potrebno povećati proračunska izdvajanja za borbu protiv nasilja nad ženama, a sve dosadašnje stavke kojima se financira zaštita od nasilja u obitelji, te zaštita od nasilja nad ženama treba staviti u funkciju provedbe Istanbulske konvencije i osigurati transparentnost i razumljivost povezanosti proračunskih stavki sa provedbom konvencije.

Potrebno je osigurati i kontinuitet u financiranju nevladinih organizacija koje su pružateljice direktnih usluga ženama žrtvama nasilja (odnosi se i na opće i specijalizirane usluge potpore) kako pružanje i dostupnost tih usluga ne bi ovisili o projektnom jednogodišnjem financiraju i kako se dostupnost programa koje NVOi pružaju ne bi smanjivala u slučaju da projekt nije izabaran za financiranje.

Potrebno je osigurati stalnu proračunsku poziciju za autonomna skloništa, SOS telefone (116006 – Pozivni centar za žrtve zločina) i osigurati pokrivenost telefonske linije 24 sata na dan svih 7 dana u tjednu, za pružanje besplatne pravne i psihološke pomoći žrtvama

nasilja, pružanje usluga žrtvama za osiguranje ekonomske egzistencije i pristupa tržištu rada, obrazovanju itd.

Potrebno je osigurati financijska sredstva, te okvir izbora i evaluacije rada Koordinativnog tijela propisanog čl.10 Konvencije.

U pogledu obveze iz čl. 23. potrebno je osigurati sredstva na razini nacionalnog proračuna i lokalnih proračuna za financiranje minimalno 1600 mjesta u skloništima, a sadašnji kapaciteti su daleko ispod propisanog standarda osiguranja mjesta za jednu obitelj na 10 000 stanovnika. Rad skloništa mora se financirati kontinuirano i ne smije ovisiti o natječajnim sredstvima niti jednogodišnjim financijskim instrumentima. Dodatno, potrebno je iz ESF osigurati sredstva pod financijskom alokacijom za socijalnu infrastrukturu za financiranje osnivanja i djelovanja Kriznih centara za žrtve seksualnog nasilja, te pri tome voditi računa da se centri nalaze u blizini bolničkih centara, te da centri imaju adekvatnu smještajnu infrastrukturu za privremeno zbrinjavanje žrtava kojima je to potrebno.

Dodatna financijska sredstva potrebno je osigurati i za jačanje kapaciteta ustanova i organizacija za psihosocijalne tretmane i druge vrste rada sa počiniteljima u cilju transformacije ponašanja, te sredstva (financijska i druga materijalna sredstva) za osiguravanje zbrinjavanja žrtava nasilja-u tom pogledu posebno je potrebno regulirati pitanje nadležnosti za stambeno zbrinjavanje žrtava nasilja, te uključiti i Ministarstvo državne imovine u rješavanje ovog pitanja, kao i sve jedinice lokalne i regionalne samouprave.

Predmetna financijska sredstva potrebno je osigurati u državnom proračunu počev od 2018. godine.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16) u kojem se navodi da se, iznimno, zakon može donijeti po hitnom postupku kada to zahtijevaju osobito opravdani razlozi. Naime, polazeći od činjenica navedenih u točki II. Prijedloga zakona, ocjenjujemo da postoji interes da se Republika Hrvatska što prije pridruži državama koje su već izrazile svoj pristanak biti vezane odredbama ove Konvencije, kako bi ista u skladu sa svojim odredbama što skorije stupila na snagu, a čime bi se stvorile potrebne pravne pretpostavke za primjenu mehanizama uspostavljenih Konvencijom.

Na ovaj način jasno se izražava podrška Republike Hrvatske novom međunarodnom pravnom instrumentu u cilju stvaranja uvjeta za što širu primjenu mehanizama predviđenih Konvencijom usmjerenih na sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Ujedno, Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji Republika Hrvatska potpisala je 22. siječnja 2013. godine od kada se kontinuirano ukazuje na potrebu njegove što žurnije ratifikacije.

Na potrebu što žurnije ratifikacije ukazao je i predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković kada je povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama,

istaknuo kako žene žrtve nasilja u Hrvatskoj moraju biti bolje zaštićene, a počinitelji sankcionirani. Najavio je da će stoga Vlada Republike Hrvatske, odnosno ministrica za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku Nada Murganić, što skorije pokrenuti postupak ratifikacije Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, poznatije kao Istanbulska konvencija, u Hrvatskom saboru. Kako Vlada Republike Hrvatske to do danas nije učinila, to danas čine saborski zastupnici SDP-a, izražavajući time puno suglasje o ovom pitanju s predsjednikom Vlade Republike Hrvatske i predsjednikom Hrvatske demokratske zajednice.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već sklopljenim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka ne mogu vršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora predlaže se da se ovaj Zakon raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O SPREČAVANJU I BORBI PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U OBITELJI

Na temelju članka 16. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Narodne novine, broj 28/96), a polazeći od članka 139. Ustava Republike Hrvatske, pokreće se postupak za donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, po hitnom postupku.

Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe potvrđivanju o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji glasi:

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O SPREČAVANJU I BORBI PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA I NASILJA U OBITELJI

Članak 1.

Potvrđuje se Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji usvojena u Istanbulu dana 11. svibnja 2011. godine, u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku, a koju je Republika Hrvatska potpisala dana 22. siječnja 2013.

Članak 2.

Tekst Konvencije iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other signatories hereto,

Recalling the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ETS No. 5, 1950) and its Protocols, the European Social Charter (ETS No. 35, 1961, revised in 1996, ETS No. 163), the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (CETS No. 197, 2005) and the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (CETS No. 201, 2007);

Recalling the following recommendations of the Committee of Ministers to member States of the Council of Europe: Recommendation Rec(2002)5 on the protection of women against violence, Recommendation CM/Rec(2007)17 on gender equality standards and mechanisms, Recommendation CM/Rec(2010)10 on the role of women and men in conflict prevention and resolution and in peace building, and other relevant recommendations;

Taking account of the growing body of case law of the European Court of Human Rights which sets important standards in the field of violence against women;

Having regard to the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women ("CEDAW", 1979) and its Optional Protocol (1999) as well as General Recommendation No. 19 of the CEDAW Committee on violence against women, the United Nations Convention on the

Rights of the Child (1989) and its Optional Protocols (2000) and the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006);

Having regard to the Rome Statute of the International Criminal Court (2002);

Recalling the basic principles of international humanitarian law, and especially the Geneva Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (1949) and the Additional Protocols I and II (1977) thereto;

Condemning all forms of violence against women and domestic violence;

Recognising that the realisation of de jure and de facto equality between women and men is a key element in the prevention of violence against women;

Recognising that violence against women is a manifestation of historically unequal power relations between women and men, which have led to domination over, and discrimination against, women by men and to the prevention of the full advancement of women;

Recognising the structural nature of violence against women as gender-based violence, and that violence against women is one of the crucial social mechanisms by which women are forced into a subordinate position compared with men;

Recognising, with grave concern, that women and girls are often exposed to serious forms of violence such as domestic violence, sexual harassment, rape, forced marriage, crimes committed in the name of so-called "honour" and genital mutilation, which constitute a serious violation of the human rights of women and girls and a major obstacle to the achievement of equality between women and men;

Recognising the ongoing human rights violations during armed conflicts that affect the civilian population, especially women in the form of widespread or systematic rape and sexual violence and the potential for increased gender-based violence both during and after conflicts;

Recognising that women and girls are exposed to a higher risk of gender-based violence than men;

Recognising that domestic violence affects women disproportionately, and that men may also be victims of domestic violence;

Recognising that children are victims of domestic violence, including as witnesses of violence in the family;

Aspiring to create a Europe free from violence against women and domestic violence,

Have agreed as follows:

Chapter I – Purposes, definitions, equality and non-discrimination, general obligations

Article 1

Purposes of the Convention

1. The purposes of this Convention are to:
  - a. protect women against all forms of violence, and prevent, prosecute and eliminate violence against women and domestic violence;
  - b. contribute to the elimination of all forms of discrimination against women and promote substantive equality between women and men, including by empowering women;
  - c. design a comprehensive framework, policies and measures for the protection of and assistance to all victims of violence against women and domestic violence;
  - d. promote international co-operation with a view to eliminating violence against women and domestic violence;
  - e. provide support and assistance to organisations and law enforcement agencies to effectively co-operate in order to adopt an integrated approach to eliminating violence against women and domestic violence.
2. In order to ensure effective implementation of its provisions by the Parties, this Convention establishes a specific monitoring mechanism.

Article 2

Scope of the Convention

1. This Convention shall apply to all forms of violence against women, including domestic violence, which affects women disproportionately.
2. Parties are encouraged to apply this Convention to all victims of domestic violence. Parties shall pay particular attention to women victims of gender-based violence in implementing the provisions of this Convention.
3. This Convention shall apply in times of peace and in situations of armed conflict.

Article 3

Definitions

For the purpose of this Convention:

- a. “violence against women” is understood as a violation of human rights and a form of discrimination against women and shall mean all acts of gender-based violence that result in, or are likely to result in, physical, sexual, psychological or economic harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life;
- b. “domestic violence” shall mean all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit or between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim;
- c. “gender” shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men;
- d. “gender-based violence against women” shall mean violence that is directed against a woman because she is a woman or that affects women disproportionately;
- e. “victim” shall mean any natural person who is subject to the conduct specified in points a and b;
- f. “women” includes girls under the age of 18.

Article 4

Fundamental rights, equality and non-discrimination

1. Parties shall take the necessary legislative and other measures to promote and protect the right for everyone, particularly women, to live free from violence in both the public and the private sphere.
2. Parties condemn all forms of discrimination against women and take, without delay, the necessary legislative and other measures to prevent it, in particular by:
  - embodying in their national constitutions or other appropriate legislation the principle of equality between women and men and ensuring the practical realisation of this principle;
  - prohibiting discrimination against women, including through the use of sanctions, where appropriate;
  - abolishing laws and practices which discriminate against women.
3. The implementation of the provisions of this Convention by the Parties, in particular measures to protect the rights of victims, shall be secured without discrimination on any ground such as sex, gender, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth, sexual orientation, gender identity, age, state of health, disability, marital status, migrant or refugee status, or other status.

4. Special measures that are necessary to prevent and protect women from gender-based violence shall not be considered discrimination under the terms of this Convention.

Article 5

State obligations and due diligence

1. Parties shall refrain from engaging in any act of violence against women and ensure that State authorities, officials, agents, institutions and other actors acting on behalf of the State act in conformity with this obligation.

2. Parties shall take the necessary legislative and other measures to exercise due diligence to prevent, investigate, punish and provide reparation for acts of violence covered by the scope of this Convention that are perpetrated by non-State actors.

Article 6

Gender-sensitive policies

Parties shall undertake to include a gender perspective in the implementation and evaluation of the impact of the provisions of this Convention and to promote and effectively implement policies of equality between women and men and the empowerment of women.

Chapter II – Integrated policies and data collection

Article 7

Comprehensive and co-ordinated policies

1. Parties shall take the necessary legislative and other measures to adopt and implement State-wide effective, comprehensive and co-ordinated policies encompassing all relevant measures to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention and offer a holistic response to violence against women.

2. Parties shall ensure that policies referred to in paragraph 1 place the rights of the victim at the centre of all measures and are implemented by way of effective co-operation among all relevant agencies, institutions and organisations.

3. Measures taken pursuant to this article shall involve, where appropriate, all relevant actors, such as government agencies, the national, regional and local parliaments and authorities, national human rights institutions and civil society organisations.

Article 8

Financial resources

Parties shall allocate appropriate financial and human resources for the adequate implementation of integrated policies, measures and programmes to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention, including those carried out by non-governmental organisations and civil society.

Article 9

Non-governmental organisations and civil society

Parties shall recognise, encourage and support, at all levels, the work of relevant non-governmental organisations and of civil society active in combating violence against women and establish effective co-operation with these organisations.

Article 10

Co-ordinating body

1. Parties shall designate or establish one or more official bodies responsible for the co-ordination, implementation, monitoring and evaluation of policies and measures to prevent and combat all forms of violence covered by this Convention. These bodies shall co-ordinate the collection of data as referred to in Article 11, analyse and disseminate its results.

2. Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article receive information of a general nature on measures taken pursuant to Chapter VIII.

3. Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article shall have the capacity to communicate directly and foster relations with their counterparts in other Parties.

Article 11

Data collection and research

1. For the purpose of the implementation of this Convention, Parties shall undertake to:
acollect disaggregated relevant statistical data at regular intervals on cases of all forms of violence covered by the scope of this Convention;
bsupport research in the field of all forms of violence covered by the scope of this Convention in order to study its root causes and effects, incidences and conviction rates, as well as the efficacy of measures taken to implement this Convention.
2. Parties shall endeavour to conduct population-based surveys at regular intervals to assess the prevalence of and trends in all forms of violence covered by the scope of this Convention.
3. Parties shall provide the group of experts, as referred to in Article 66 of this Convention, with the information collected pursuant to this article in order to stimulate international co-operation and enable international benchmarking.
4. Parties shall ensure that the information collected pursuant to this article is available to the public.

Chapter III – Prevention

Article 12

General obligations

1. Parties shall take the necessary measures to promote changes in the social and cultural patterns of behaviour of women and men with a view to eradicating prejudices, customs, traditions and all other practices which are based on the idea of the inferiority of women or on stereotyped roles for women and men.
2. Parties shall take the necessary legislative and other measures to prevent all forms of violence covered by the scope of this Convention by any natural or legal person.
3. Any measures taken pursuant to this chapter shall take into account and address the specific needs of persons made vulnerable by particular circumstances and shall place the human rights of all victims at their centre.
4. Parties shall take the necessary measures to encourage all members of society, especially men and boys, to contribute actively to preventing all forms of violence covered by the scope of this Convention.

5. Parties shall ensure that culture, custom, religion, tradition or so-called “honour” shall not be considered as justification for any acts of violence covered by the scope of this Convention.

6. Parties shall take the necessary measures to promote programmes and activities for the empowerment of women.

Article 13

Awareness-raising

1. Parties shall promote or conduct, on a regular basis and at all levels, awareness-raising campaigns or programmes, including in co-operation with national human rights institutions and equality bodies, civil society and non-governmental organisations, especially women’s organisations, where appropriate, to increase awareness and understanding among the general public of the different manifestations of all forms of violence covered by the scope of this Convention, their consequences on children and the need to prevent such violence.

2. Parties shall ensure the wide dissemination among the general public of information on measures available to prevent acts of violence covered by the scope of this Convention.

Article 14

Education

1. Parties shall take, where appropriate, the necessary steps to include teaching material on issues such as equality between women and men, non-stereotyped gender roles, mutual respect, non-violent conflict resolution in interpersonal relationships, gender-based violence against women and the right to personal integrity, adapted to the evolving capacity of learners, in formal curricula and at all levels of education.

2. Parties shall take the necessary steps to promote the principles referred to in paragraph 1 in informal educational facilities, as well as in sports, cultural and leisure facilities and the media.

Article 15

Training of professionals

1. Parties shall provide or strengthen appropriate training for the relevant professionals dealing with victims or perpetrators of all acts of violence covered by the scope of this Convention, on the prevention and detection of such violence, equality between women and men, the needs and rights of victims, as well as on how to prevent secondary victimisation.
2. Parties shall encourage that the training referred to in paragraph 1 includes training on co-ordinated multi-agency co-operation to allow for a comprehensive and appropriate handling of referrals in cases of violence covered by the scope of this Convention.

Article 16

Preventive intervention and treatment programmes

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support programmes aimed at teaching perpetrators of domestic violence to adopt non-violent behaviour in interpersonal relationships with a view to preventing further violence and changing violent behavioural patterns.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support treatment programmes aimed at preventing perpetrators, in particular sex offenders, from re-offending.
3. In taking the measures referred to in paragraphs 1 and 2, Parties shall ensure that the safety of, support for and the human rights of victims are of primary concern and that, where appropriate, these programmes are set up and implemented in close co-ordination with specialist support services for victims.

Article 17

Participation of the private sector and the media

1. Parties shall encourage the private sector, the information and communication technology sector and the media, with due respect for freedom of expression and their independence, to participate in the elaboration and implementation of policies and to set guidelines and self-regulatory standards to prevent violence against women and to enhance respect for their dignity.

2. Parties shall develop and promote, in co-operation with private sector actors, skills among children, parents and educators on how to deal with the information and communications environment that provides access to degrading content of a sexual or violent nature which might be harmful.

Chapter IV – Protection and support

Article 18

General obligations

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect all victims from any further acts of violence.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures, in accordance with internal law, to ensure that there are appropriate mechanisms to provide for effective co-operation between all relevant state agencies, including the judiciary, public prosecutors, law enforcement agencies, local and regional authorities as well as non-governmental organisations and other relevant organisations and entities, in protecting and supporting victims and witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention, including by referring to general and specialist support services as detailed in Articles 20 and 22 of this Convention.

3. Parties shall ensure that measures taken pursuant to this chapter shall:

–be based on a gendered understanding of violence against women and domestic violence and shall focus on the human rights and safety of the victim;

–be based on an integrated approach which takes into account the relationship between victims, perpetrators, children and their wider social environment;

–aim at avoiding secondary victimisation;

–aim at the empowerment and economic independence of women victims of violence;

–allow, where appropriate, for a range of protection and support services to be located on the same premises;

–address the specific needs of vulnerable persons, including child victims, and be made available to them.

4. The provision of services shall not depend on the victim's willingness to press charges or testify against any perpetrator.

5. Parties shall take the appropriate measures to provide consular and other protection and support to their nationals and other victims entitled to such protection in accordance with their obligations under international law.

Article 19

Information

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims receive adequate and timely information on available support services and legal measures in a language they understand.

Article 20

General support services

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to services facilitating their recovery from violence. These measures should include, when necessary, services such as legal and psychological counselling, financial assistance, housing, education, training and assistance in finding employment.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to health care and social services and that services are adequately resourced and professionals are trained to assist victims and refer them to the appropriate services.

Article 21

Assistance in individual/collective complaints

Parties shall ensure that victims have information on and access to applicable regional and international individual/collective complaints mechanisms. Parties shall promote the provision of sensitive and knowledgeable assistance to victims in presenting any such complaints.

Article 22

Specialist support services

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide or arrange for, in an adequate geographical distribution, immediate, short- and long-term specialist

support services to any victim subjected to any of the acts of violence covered by the scope of this Convention.

2. Parties shall provide or arrange for specialist women's support services to all women victims of violence and their children.

Article 23

Shelters

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting-up of appropriate, easily accessible shelters in sufficient numbers to provide safe accommodation for and to reach out pro-actively to victims, especially women and their children.

Article 24

Telephone helplines

Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up state-wide round-the-clock (24/7) telephone helplines free of charge to provide advice to callers, confidentially or with due regard for their anonymity, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.

Article 25

Support for victims of sexual violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting up of appropriate, easily accessible rape crisis or sexual violence referral centres for victims in sufficient numbers to provide for medical and forensic examination, trauma support and counselling for victims.

Article 26

Protection and support for child witnesses

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that in the provision of protection and support services to victims, due account is taken of the rights and needs of child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention.
2. Measures taken pursuant to this article shall include age-appropriate psychosocial counselling for child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention and shall give due regard to the best interests of the child.

Article 27

Reporting

Parties shall take the necessary measures to encourage any person witness to the commission of acts of violence covered by the scope of this Convention or who has reasonable grounds to believe that such an act may be committed, or that further acts of violence are to be expected, to report this to the competent organisations or authorities.

Article 28

Reporting by professionals

Parties shall take the necessary measures to ensure that the confidentiality rules imposed by internal law on certain professionals do not constitute an obstacle to the possibility, under appropriate conditions, of their reporting to the competent organisations or authorities if they have reasonable grounds to believe that a serious act of violence covered by the scope of this Convention, has been committed and further serious acts of violence are to be expected.

Chapter V – Substantive law

Article 29

Civil lawsuits and remedies

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims with adequate civil remedies against the perpetrator.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims, in accordance with the general principles of international law, with adequate civil remedies

against State authorities that have failed in their duty to take the necessary preventive or protective measures within the scope of their powers.

Article 30

Compensation

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have the right to claim compensation from perpetrators for any of the offences established in accordance with this Convention.
2. Adequate State compensation shall be awarded to those who have sustained serious bodily injury or impairment of health, to the extent that the damage is not covered by other sources such as the perpetrator, insurance or State-funded health and social provisions. This does not preclude Parties from claiming regress for compensation awarded from the perpetrator, as long as due regard is paid to the victim's safety.
3. Measures taken pursuant to paragraph 2 shall ensure the granting of compensation within a reasonable time.

Article 31

Custody, visitation rights and safety

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in the determination of custody and visitation rights of children, incidents of violence covered by the scope of this Convention are taken into account.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the exercise of any visitation or custody rights does not jeopardise the rights and safety of the victim or children.

Article 32

Civil consequences of forced marriages

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that marriages concluded under force may be voidable, annulled or dissolved without undue financial or administrative burden placed on the victim.

Article 33

Psychological violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of seriously impairing a person's psychological integrity through coercion or threats is criminalised.

Article 34

Stalking

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of repeatedly engaging in threatening conduct directed at another person, causing her or him to fear for her or his safety, is criminalised.

Article 35

Physical violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of committing acts of physical violence against another person is criminalised.

Article 36

Sexual violence, including rape

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:
  - a. engaging in non-consensual vaginal, anal or oral penetration of a sexual nature of the body of another person with any bodily part or object;
  - b. engaging in other non-consensual acts of a sexual nature with a person;
  - c. causing another person to engage in non-consensual acts of a sexual nature with a third person.
2. Consent must be given voluntarily as the result of the person's free will assessed in the context of the surrounding circumstances.

3. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the provisions of paragraph 1 also apply to acts committed against former or current spouses or partners as recognised by internal law.

Article 37

Forced marriage

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of forcing an adult or a child to enter into a marriage is criminalised.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of luring an adult or a child to the territory of a Party or State other than the one she or he resides in with the purpose of forcing this adult or child to enter into a marriage is criminalised.

Article 38

Female genital mutilation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a. excising, infibulating or performing any other mutilation to the whole or any part of a woman's labia majora, labia minora or clitoris;
- b. coercing or procuring a woman to undergo any of the acts listed in point a;
- c. inciting, coercing or procuring a girl to undergo any of the acts listed in point a.

Article 39

Forced abortion and forced sterilisation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a. performing an abortion on a woman without her prior and informed consent;
- b. performing surgery which has the purpose or effect of terminating a woman's capacity to naturally reproduce without her prior and informed consent or understanding of the procedure.

Article 40

Sexual harassment

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that any form of unwanted verbal, non-verbal or physical conduct of a sexual nature with the purpose or effect of violating the dignity of a person, in particular when creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment, is subject to criminal or other legal sanction.

Article 41

Aiding or abetting and attempt

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as an offence, when committed intentionally, aiding or abetting the commission of the offences established in accordance with Articles 33, 34, 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as offences, when committed intentionally, attempts to commit the offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.

Article 42

Unacceptable justifications for crimes, including crimes committed in the name of so-called "honour"

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in criminal proceedings initiated following the commission of any of the acts of violence covered by the scope of this Convention, culture, custom, religion, tradition or so-called "honour" shall not be regarded as justification for such acts. This covers, in particular, claims that the victim has transgressed cultural, religious, social or traditional norms or customs of appropriate behaviour.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that incitement by any person of a child to commit any of the acts referred to in paragraph 1 shall not diminish the criminal liability of that person for the acts committed.

Article 43

Application of criminal offences

The offences established in accordance with this Convention shall apply irrespective of the nature of the relationship between victim and perpetrator.

Article 44

Jurisdiction

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention, when the offence is committed:

- a. in their territory; or
- b. on board a ship flying their flag; or
- c. on board an aircraft registered under their laws; or
- d. by one of their nationals; or
- e. by a person who has her or his habitual residence in their territory.

2. Parties shall endeavour to take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention where the offence is committed against one of their nationals or a person who has her or his habitual residence in their territory.

3. For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction is not subordinated to the condition that the acts are criminalised in the territory where they were committed.

4. For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction as regards points d and e of paragraph 1 is not subordinated to the condition that the prosecution can only be initiated following the reporting by the victim of the offence or the laying of information by the State of the place where the offence was committed.

5. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention, in cases where an alleged perpetrator is present on their territory and they do not extradite her or him to another Party, solely on the basis of her or his nationality.

6. When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult each other with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.

7. Without prejudice to the general rules of international law, this Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with its internal law.

Article 45

Sanctions and measures

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the offences established in accordance with this Convention are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, taking into account their seriousness. These sanctions shall include, where appropriate, sentences involving the deprivation of liberty which can give rise to extradition.

2. Parties may adopt other measures in relation to perpetrators, such as:

–monitoring or supervision of convicted persons;

–withdrawal of parental rights, if the best interests of the child, which may include the safety of the victim, cannot be guaranteed in any other way.

Article 46

Aggravating circumstances

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following circumstances, insofar as they do not already form part of the constituent elements of the offence, may, in conformity with the relevant provisions of internal law, be taken into consideration as aggravating circumstances in the determination of the sentence in relation to the offences established in accordance with this Convention:

a. the offence was committed against a former or current spouse or partner as recognised by internal law, by a member of the family, a person cohabiting with the victim or a person having abused her or his authority;

b. the offence, or related offences, were committed repeatedly;

c. the offence was committed against a person made vulnerable by particular circumstances;

d. the offence was committed against or in the presence of a child;

- e. the offence was committed by two or more people acting together;
- f. the offence was preceded or accompanied by extreme levels of violence;
- g. the offence was committed with the use or threat of a weapon;
- h. the offence resulted in severe physical or psychological harm for the victim;
- i. the perpetrator had previously been convicted of offences of a similar nature.

Article 47

Sentences passed by another Party

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the possibility of taking into account final sentences passed by another Party in relation to the offences established in accordance with this Convention when determining the sentence.

Article 48

Prohibition of mandatory alternative dispute resolution processes or sentencing

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to prohibit mandatory alternative dispute resolution processes, including mediation and conciliation, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that if the payment of a fine is ordered, due account shall be taken of the ability of the perpetrator to assume his or her financial obligations towards the victim.

Chapter VI – Investigation, prosecution, procedural law and protective measures

Article 49

General obligations

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that investigations and judicial proceedings in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention are carried out without undue delay while taking into consideration the rights of the victim during all stages of the criminal proceedings.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures, in conformity with the fundamental principles of human rights and having regard to the gendered understanding of violence, to ensure the effective investigation and prosecution of offences established in accordance with this Convention.

Article 50

Immediate response, prevention and protection

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies respond to all forms of violence covered by the scope of this Convention promptly and appropriately by offering adequate and immediate protection to victims.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies engage promptly and appropriately in the prevention and protection against all forms of violence covered by the scope of this Convention, including the employment of preventive operational measures and the collection of evidence.

Article 51

Risk assessment and risk management

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that an assessment of the lethality risk, the seriousness of the situation and the risk of repeated violence is carried out by all relevant authorities in order to manage the risk and if necessary to provide co-ordinated safety and support.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the assessment referred to in paragraph 1 duly takes into account, at all stages of the investigation and application of protective measures, the fact that perpetrators of acts of violence covered by the scope of this Convention possess or have access to firearms.

Article 52

Emergency barring orders

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the competent authorities are granted the power to order, in situations of immediate danger, a perpetrator

of domestic violence to vacate the residence of the victim or person at risk for a sufficient period of time and to prohibit the perpetrator from entering the residence of or contacting the victim or person at risk. Measures taken pursuant to this article shall give priority to the safety of victims or persons at risk.

Article 53

Restraining or protection orders

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that appropriate restraining or protection orders are available to victims of all forms of violence covered by the scope of this Convention.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the restraining or protection orders referred to in paragraph 1 are:

–available for immediate protection and without undue financial or administrative burdens placed on the victim;

–issued for a specified period or until modified or discharged;

–where necessary, issued on an ex parte basis which has immediate effect;

–available irrespective of, or in addition to, other legal proceedings;

–allowed to be introduced in subsequent legal proceedings.

3. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that breaches of restraining or protection orders issued pursuant to paragraph 1 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or other legal sanctions.

Article 54

Investigations and evidence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in any civil or criminal proceedings, evidence relating to the sexual history and conduct of the victim shall be permitted only when it is relevant and necessary.

Article 55

Ex parte and ex officio proceedings

1. Parties shall ensure that investigations into or prosecution of offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38 and 39 of this Convention shall not be wholly dependant upon a report or complaint filed by a victim if the offence was committed in whole or in part on its territory, and that the proceedings may continue even if the victim withdraws her or his statement or complaint.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure, in accordance with the conditions provided for by their internal law, the possibility for governmental and non-governmental organisations and domestic violence counsellors to assist and/or support victims, at their request, during investigations and judicial proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention.

Article 56

Measures of protection

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect the rights and interests of victims, including their special needs as witnesses, at all stages of investigations and judicial proceedings, in particular by:
  - a. providing for their protection, as well as that of their families and witnesses, from intimidation, retaliation and repeat victimisation;
  - b. ensuring that victims are informed, at least in cases where the victims and the family might be in danger, when the perpetrator escapes or is released temporarily or definitively;
  - c. informing them, under the conditions provided for by internal law, of their rights and the services at their disposal and the follow-up given to their complaint, the charges, the general progress of the investigation or proceedings, and their role therein, as well as the outcome of their case;
  - d. enabling victims, in a manner consistent with the procedural rules of internal law, to be heard, to supply evidence and have their views, needs and concerns presented, directly or through an intermediary, and considered;
  - e. providing victims with appropriate support services so that their rights and interests are duly presented and taken into account;
  - f. ensuring that measures may be adopted to protect the privacy and the image of the victim;

- g. ensuring that contact between victims and perpetrators within court and law enforcement agency premises is avoided where possible;
  - h. providing victims with independent and competent interpreters when victims are parties to proceedings or when they are supplying evidence;
  - i. enabling victims to testify, according to the rules provided by their internal law, in the courtroom without being present or at least without the presence of the alleged perpetrator, notably through the use of appropriate communication technologies, where available.
2. A child victim and child witness of violence against women and domestic violence shall be afforded, where appropriate, special protection measures taking into account the best interests of the child.

Article 57

Legal aid

Parties shall provide for the right to legal assistance and to free legal aid for victims under the conditions provided by their internal law.

Article 58

Statute of limitation

Parties shall take the necessary legislative and other measures to ensure that the statute of limitation for initiating any legal proceedings with regard to the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, shall continue for a period of time that is sufficient and commensurate with the gravity of the offence in question, to allow for the efficient initiation of proceedings after the victim has reached the age of majority.

Chapter VII – Migration and asylum

Article 59

Residence status

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims whose residence status depends on that of the spouse or partner as recognised by internal law, in the event of the dissolution of the marriage or the relationship, are granted in the event of particularly difficult circumstances, upon application, an autonomous residence

permit irrespective of the duration of the marriage or the relationship. The conditions relating to the granting and duration of the autonomous residence permit are established by internal law.

2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims may obtain the suspension of expulsion proceedings initiated in relation to a residence status dependent on that of the spouse or partner as recognised by internal law to enable them to apply for an autonomous residence permit.

3. Parties shall issue a renewable residence permit to victims in one of the two following situations, or in both:

a. where the competent authority considers that their stay is necessary owing to their personal situation;

b. where the competent authority considers that their stay is necessary for the purpose of their co-operation with the competent authorities in investigation or criminal proceedings.

4. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of forced marriage brought into another country for the purpose of the marriage and who, as a result, have lost their residence status in the country where they habitually reside, may regain this status.

Article 60

Gender-based asylum claims

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that gender-based violence against women may be recognised as a form of persecution within the meaning of Article 1, A (2), of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and as a form of serious harm giving rise to complementary/subsidiary protection.

2. Parties shall ensure that a gender-sensitive interpretation is given to each of the Convention grounds and that where it is established that the persecution feared is for one or more of these grounds, applicants shall be granted refugee status according to the applicable relevant instruments.

3. Parties shall take the necessary legislative or other measures to develop gender-sensitive reception procedures and support services for asylum-seekers as well as gender guidelines and gender-sensitive asylum procedures, including refugee status determination and application for international protection.

Article 61

Non-refoulement

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to respect the principle of non-refoulement in accordance with existing obligations under international law.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of violence against women who are in need of protection, regardless of their status or residence, shall not be returned under any circumstances to any country where their life would be at risk or where they might be subjected to torture or inhuman or degrading treatment or punishment.

Chapter VIII – International co-operation

Article 62

General principles

1. Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this Convention, and through the application of relevant international and regional instruments on co-operation in civil and criminal matters, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation and internal laws, to the widest extent possible, for the purpose of:
  - a. preventing, combating and prosecuting all forms of violence covered by the scope of this Convention;
  - b. protecting and providing assistance to victims;
  - c. investigations or proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention;
  - d. enforcing relevant civil and criminal judgments issued by the judicial authorities of Parties, including protection orders.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of an offence established in accordance with this Convention and committed in the territory of a Party other than the one where they reside may make a complaint before the competent authorities of their State of residence.
3. If a Party that makes mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by another Party to this Convention conditional on the existence of a treaty receives a request for such legal co-operation from a Party with which it has not concluded such a treaty, it may consider this Convention to be

the legal basis for mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by the other Party in respect of the offences established in accordance with this Convention.

4. Parties shall endeavour to integrate, where appropriate, the prevention and the fight against violence against women and domestic violence in assistance programmes for development provided for the benefit of third States, including by entering into bilateral and multilateral agreements with third States with a view to facilitating the protection of victims in accordance with Article 18, paragraph 5.

Article 63

Measures relating to persons at risk

When a Party, on the basis of the information at its disposal, has reasonable grounds to believe that a person is at immediate risk of being subjected to any of the acts of violence referred to in Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention on the territory of another Party, the Party that has the information is encouraged to transmit it without delay to the latter for the purpose of ensuring that appropriate protection measures are taken. Where applicable, this information shall include details on existing protection provisions for the benefit of the person at risk.

Article 64

Information

1. The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the final result of the action taken under this chapter. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.

2. A Party may, within the limits of its internal law, without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in preventing criminal offences established in accordance with this Convention or in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning such criminal offences or that it might lead to a request for co-operation by that Party under this chapter.

3. A Party receiving any information in accordance with paragraph 2 shall submit such information to its competent authorities in order that proceedings may be taken if they are considered appropriate, or that this information may be taken into account in relevant civil and criminal proceedings.

Article 65 – Data Protection

Personal data shall be stored and used pursuant to the obligations undertaken by the Parties under the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).

Chapter IX – Monitoring mechanism

Article 66

Group of experts on action against violence against women and domestic violence

1. The Group of experts on action against violence against women and domestic violence (hereinafter referred to as “GREVIO”) shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.
2. GREVIO shall be composed of a minimum of 10 members and a maximum of 15 members, taking into account a gender and geographical balance, as well as multidisciplinary expertise. Its members shall be elected by the Committee of the Parties from among candidates nominated by the Parties for a term of office of four years, renewable once, and chosen from among nationals of the Parties.
3. The initial election of 10 members shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention. The election of five additional members shall be held following the 25th ratification or accession.
4. The election of the members of GREVIO shall be based on the following principles:
  - a. they shall be chosen according to a transparent procedure from among persons of high moral character, known for their recognised competence in the fields of human rights, gender equality, violence against women and domestic violence, or assistance to and protection of victims, or having demonstrated professional experience in the areas covered by this Convention;
  - b. no two members of GREVIO may be nationals of the same State;
  - c. they should represent the main legal systems;
  - d. they should represent relevant actors and agencies in the field of violence against women and domestic violence;

e. they shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions, and shall be available to carry out their duties in an effective manner.

5. The election procedure of the members of GREVIO shall be determined by the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties, within a period of six months following the entry into force of this Convention.

6. GREVIO shall adopt its own rules of procedure.

7. Members of GREVIO, and other members of delegations carrying out the country visits as set forth in Article 68, paragraphs 9 and 14, shall enjoy the privileges and immunities established in the appendix to this Convention.

Article 67

Committee of the Parties

1. The Committee of the Parties shall be composed of the representatives of the Parties to the Convention.

2. The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention in order to elect the members of GREVIO. It shall subsequently meet whenever one third of the Parties, the President of the Committee of the Parties or the Secretary General so requests.

3. The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 68

Procedure

1. Parties shall submit to the Secretary General of the Council of Europe, based on a questionnaire prepared by GREVIO, a report on legislative and other measures giving effect to the provisions of this Convention, for consideration by GREVIO.

2. GREVIO shall consider the report submitted in accordance with paragraph 1 with the representatives of the Party concerned.

3. Subsequent evaluation procedures shall be divided into rounds, the length of which is determined by GREVIO. At the beginning of each round GREVIO shall select the specific provisions on which the evaluation procedure shall be based and send out a questionnaire.

4. GREVIO shall define the appropriate means to carry out this monitoring procedure. It may in particular adopt a questionnaire for each evaluation round, which shall serve as a basis for the evaluation procedure of the implementation by the Parties. This questionnaire shall be addressed to all Parties. Parties shall respond to this questionnaire, as well as to any other request of information from GREVIO.
5. GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from non-governmental organisations and civil society, as well as from national institutions for the protection of human rights.
6. GREVIO shall take due consideration of the existing information available from other regional and international instruments and bodies in areas falling within the scope of this Convention.
7. When adopting a questionnaire for each evaluation round, GREVIO shall take due consideration of the existing data collection and research in the Parties as referred to in Article 11 of this Convention.
8. GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from the Council of Europe Commissioner for Human Rights, the Parliamentary Assembly and relevant specialised bodies of the Council of Europe, as well as those established under other international instruments. Complaints presented to these bodies and their outcome will be made available to GREVIO.
9. GREVIO may subsidiarily organise, in co-operation with the national authorities and with the assistance of independent national experts, country visits, if the information gained is insufficient or in cases provided for in paragraph 14. During these visits, GREVIO may be assisted by specialists in specific fields.
10. GREVIO shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party which undergoes the evaluation. Its comments shall be taken into account by GREVIO when adopting its report.
11. On the basis of all the information received and the comments by the Parties, GREVIO shall adopt its report and conclusions concerning the measures taken by the Party concerned to implement the provisions of this Convention. This report and the conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GREVIO shall be made public as from their adoption, together with eventual comments by the Party concerned.
12. Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 8, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GREVIO, recommendations addressed to this Party (a) concerning the measures to be taken to implement the conclusions of GREVIO, if necessary setting a date for submitting information on their

implementation, and (b) aiming at promoting co-operation with that Party for the proper implementation of this Convention.

13. If GREVIO receives reliable information indicating a situation where problems require immediate attention to prevent or limit the scale or number of serious violations of the Convention, it may request the urgent submission of a special report concerning measures taken to prevent a serious, massive or persistent pattern of violence against women.

14. Taking into account the information submitted by the Party concerned, as well as any other reliable information available to it, GREVIO may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to GREVIO. Where warranted and with the consent of the Party, the inquiry may include a visit to its territory.

15. After examining the findings of the inquiry referred to in paragraph 14, GREVIO shall transmit these findings to the Party concerned and, where appropriate, to the Committee of the Parties and the Committee of Ministers of the Council of Europe together with any comments and recommendations.

Article 69

General recommendations

GREVIO may adopt, where appropriate, general recommendations on the implementation of this Convention.

Article 70

Parliamentary involvement in monitoring

1. National parliaments shall be invited to participate in the monitoring of the measures taken for the implementation of this Convention.

2. Parties shall submit the reports of GREVIO to their national parliaments.

3. The Parliamentary Assembly of the Council of Europe shall be invited to regularly take stock of the implementation of this Convention.

Chapter X – Relationship with other international instruments

Article 71

Relationship with other international instruments

1. This Convention shall not affect obligations arising from other international instruments to which Parties to this Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention.

2. The Parties to this Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

Chapter XI – Amendments to the Convention

Article 72

Amendments

1. Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by her or him to the member States of the Council of Europe, any signatory, any Party, the European Union, any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 75, and any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 76.

2. The Committee of Ministers of the Council of Europe shall consider the proposed amendment and, after having consulted the Parties to this Convention that are not members of the Council of Europe, may adopt the amendment by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe.

3. The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 2 shall be forwarded to the Parties for acceptance.

4. Any amendment adopted in accordance with paragraph 2 shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General of their acceptance.

Chapter XII – Final clauses

Article 73

Effects of this Convention

The provisions of this Convention shall not prejudice the provisions of internal law and binding international instruments which are already in force or may come into force, under

which more favourable rights are or would be accorded to persons in preventing and combating violence against women and domestic violence.

Article 74

Dispute settlement

1. The Parties to any dispute which may arise concerning the application or interpretation of the provisions of this Convention shall first seek to resolve it by means of negotiation, conciliation, arbitration or by any other methods of peaceful settlement accepted by mutual agreement between them.
2. The Committee of Ministers of the Council of Europe may establish procedures of settlement to be available for use by the Parties in dispute if they should so agree.

Article 75

Signature and entry into force

1. This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration and the European Union.
2. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
3. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which 10 signatories, including at least eight member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2.
4. In respect of any State referred to in paragraph 1 or the European Union, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 76

Accession to the Convention

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Parties entitled to sit on the Committee of Ministers.

2. In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 77

Territorial application

1. Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2. Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 78

Reservations

1. No reservation may be made in respect of any provision of this Convention, with the exceptions provided for in paragraphs 2 and 3.

2. Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to

the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the provisions laid down in:

–Article 30, paragraph 2;

–Article 44, paragraphs 1.e, 3 and 4;

–Article 55, paragraph 1 in respect of Article 35 regarding minor offences;

–Article 58 in respect of Articles 37, 38 and 39;

–Article 59.

3. Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right to provide for non-criminal sanctions, instead of criminal sanctions, for the behaviours referred to in Articles 33 and 34.

4. Any Party may wholly or partly withdraw a reservation by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe. This declaration shall become effective as from its date of receipt by the Secretary General.

Article 79

Validity and review of reservations

1. Reservations referred to in Article 78, paragraphs 2 and 3, shall be valid for a period of five years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the Party concerned. However, such reservations may be renewed for periods of the same duration.

2. Eighteen months before the date of expiry of the reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the Party concerned. No later than three months before the expiry, the Party shall notify the Secretary General that it is upholding, amending or withdrawing its reservation. In the absence of a notification by the Party concerned, the Secretariat General shall inform that Party that its reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the Party concerned to notify its intention to uphold or modify its reservation before the expiry of that period shall cause the reservation to lapse.

3. If a Party makes a reservation in conformity with Article 78, paragraphs 2 and 3, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GREVIO, on the grounds justifying its continuance.

Article 80

Denunciation

1. Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 81

Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration, any signatory, any Party, the European Union, and any State invited to accede to this Convention of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c. any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 75 and 76;
- d. any amendment adopted in accordance with Article 72 and the date on which such an amendment enters into force;
- e. any reservation and withdrawal of reservation made in pursuance of Article 78;
- f. any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 80;
- g. any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Istanbul, this 11th day of May 2011, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Union and to any State invited to accede to this Convention.

Appendix – Privileges and immunities (Article 66)

1. This appendix shall apply to the members of GREVIO mentioned in Article 66 of the Convention, as well as to other members of the country visit delegations. For the purpose of this appendix, the term “other members of the country visit delegations” shall include the independent national experts and the specialists mentioned in Article 68, paragraph 9, of the Convention, staff members of the Council of Europe and interpreters employed by the Council of Europe accompanying GREVIO during its country visits.
2. The members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, while exercising their functions relating to the preparation and the carrying out of country visits, as well as the follow-up thereto, and travelling in connection with those functions, enjoy the following privileges and immunities:
  - a. immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity;
  - b. exemption from any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions, and from alien registration in the country which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.
3. In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded the same facilities as those accorded to representatives of foreign governments on temporary official duty.
4. The documents relating to the evaluation of the implementation of the Convention carried by members of GREVIO and other members of the country visit delegations shall be inviolable insofar as they concern the activity of GREVIO. No stoppage or censorship shall be applied to the official correspondence of GREVIO or to official communications of members of GREVIO and other members of the country visit delegations.
5. In order to secure for the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.
6. Privileges and immunities are granted to the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix in order to safeguard the independent exercise of their functions in the interests of GREVIO and not for their personal benefit. The waiver of immunities of the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix shall be made by the Secretary General of the Council of Europe in any case where, in his or her opinion, the immunity would

impede the course of justice and where it can be waived without prejudice to the interests of GREVIO.

Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

Preambula

Države članice Vijeća Europe i druge potpisnice ove Konvencije,

Pozivajući se na Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ets br. 5, 1950) i njezine Protokole, Europsku socijalnu povelju (ets br. 35, 1961, revidiranu 1996. godine, ets br. 163), Konvenciju Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima (cets br. 197, 2005) i Konvenciju Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (cets br. 201, 2007);

Pozivajući se na sljedeće preporuke Odbora ministara državama članicama Vijeća Europe: Preporuku rec (2002) 5 o zaštiti žena od nasilja, Preporuku cm/rec(2007)17 o standardima i mehanizmima ravnopravnosti spolova, Preporuku cm/rec(2010)10 o ulozi žena i muškaraca u sprečavanju i rješavanju sukoba i izgradnji mira te ostale relevantne preporuke;

Vodeći računa o sve većem broj slučajeva sudske prakse Europskog suda za ljudska prava koji uspostavlja važne standarde u području nasilja nad ženama; uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966), Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966), Konvenciju Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika diskriminacije žena ("CEDAW", 1979) i njezin Fakultativni protokol (1999), kao i Opću preporuku br. 19 CEDAW Odbora o nasilju nad ženama, Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (1989) i njezine Fakultativne protokole (2000) te Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (2006); uzimajući u obzir Rimski statut Međunarodnog kaznenog suda (2002);

Pozivajući se na osnovna načela međunarodnog humanitarnog prava, a posebno Ženevsku konvenciju (iv) o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata (1949) i njezine Dopunske protokole i ii (1977);

Osuđujući sve oblike nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;

Prepoznajući da je ostvarenje de iure i de facto ravnopravnosti žena i muškaraca ključni element u sprečavanju nasilja nad ženama;

Prepoznajući da je nasilje nad ženama manifestacija povijesno nejednakih odnosa moći između žena i muškaraca, koji su doveli do dominacije nad ženama i diskriminacije žena od strane muškaraca te do sprečavanja punog napretka žena;

Prepoznajući strukturalnu narav nasilja nad ženama kao rodno utemeljenog nasilja te da je nasilje nad ženama jedan od ključnih socijalnih mehanizama kojim se žene prisilno stavlja u podređen položaj u odnosu na muškarce;

Prepoznajući, s velikom zabrinutošću, da su žene i djevojčice često izložene teškim oblicima nasilja kao što su nasilje u obitelji, seksualno uznemiravanje, silovanje, prisilni brak, zločini počinjeni u ime takozvane "časti" i sakaćenje ženskih spolnih organa, koji predstavljaju tešku povredu ljudskih prava žena i djevojčica i glavnu zapreku postizanju ravnopravnosti žena i muškaraca;

Prepoznajući stalna kršenja ljudskih prava tijekom oružanih sukoba koja pogađaju civilno stanovništvo, posebno žene, u obliku široko rasprostranjenog ili sustavnog silovanja i seksualnog nasilja te mogućnost porasta rodno utemeljenog nasilja tijekom i nakon sukoba;

Prepoznajući da su žene i djevojčice izložene većem riziku rodno utemeljenog nasilja nego muškarcima;

Prepoznajući da nasilje u obitelji nerazmjerno pogađa žene te da muškarcima također mogu biti žrtve nasilja u obitelji;

Prepoznajući da su djeca žrtve nasilja u obitelji, uključujući i kao svjedoci nasilja u obitelji;

U težnji za stvaranjem Europe bez nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I.

Svrha, definicije, ravnopravnost i nediskriminacija, opće obveze

Članak 1.

Svrha konvencije

1. Svrha ove Konvencije jest:

- a. zaštititi žene od svih oblika nasilja te spriječiti, progoniti i ukloniti nasilje nad ženama i nasilje u obitelji;
- b. pridonijeti suzbijanju svih oblika diskriminacije žena i promovirati punu ravnopravnost žena i muškaraca, uključujući i osnaživanje žena;
- c. izraditi sveobuhvatni okvir, politike i mjere za zaštitu i pomoć svim žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;
- d. promovirati međunarodnu suradnju radi suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;

e. pružiti potporu i pomoć organizacijama i tijelima nadležnim za provedbu zakona učinkovitom suradnjom radi usvajanja sveobuhvatnog pristupa suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

2. Radi učinkovite provedbe njezinih odredaba od strane Stranaka ova Konvencija uspostavlja specifičan mehanizam nadzora.

Članak 2.

Područje primjene konvencije

1. Ova Konvencija primjenjivat će se na sve oblike nasilja nad ženama, uključujući i nasilje u obitelji, koje nerazmjerno pogađa žene.

2. Potiču se Stranke da primjenjuju ovu Konvenciju na sve žrtve nasilja u obitelji. U primjeni odredaba ove Konvencije Stranke će posvetiti posebnu pozornost ženama žrtvama rodno utemeljenog nasilja.

3. Ova Konvencija primjenjivat će se u vrijeme mira i u slučajevima oružanih sukoba.

Članak 3.

Definicije

U svrhu ove Konvencije:

a. "nasilje nad ženama" smatra se kršenjem ljudskih prava i oblikom diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu;

b. "nasilje u obitelji" označava sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji ili kućanstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom;

c. "rod" označava društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za žene i muškarce;

d. "rodno utemeljeno nasilje nad ženama" označava nasilje usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene;

e. "žrtva" označava svaku fizičku osobu koja je izložena ponašanju navedenom u točkama a. i b.;

f. "žene" uključuje i djevojčice mlađe od 18 godina.

Članak 4.

Temeljna prava, ravnopravnost i nediskriminacija

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne i druge mjere za promicanje i zaštitu prava svih, a osobito žena, na život bez nasilja u javnoj i u privatnoj sferi.
2. Stranke osuđuju sve oblike diskriminacije žena i poduzimaju, bez odgode, potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi je spriječile, a osobito:
  - uvrštenjem u svoje nacionalne ustave ili drugo odgovarajuće zakonodavstvo načela ravnopravnosti žena i muškaraca te osiguravanje praktičnog ostvarenja tog načela;
  - zabranom diskriminacije žena, uključujući i uz primjenu sankcija, kad je to primjereno;
  - ukidanjem zakona i praksi koji diskriminiraju žene.
3. Stranke će osigurati provedbu odredaba ove Konvencije, a osobito mjera za zaštitu prava žrtava, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što su spol, rod, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnim manjinama, imovinsko stanje, rođenje, seksualna orijentacija, rodni identitet, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, bračno stanje, migrantski, izbjeglički ili drugi status.
4. Posebne mjere koje su potrebne za sprečavanje i zaštitu žena od rodno utemeljenog nasilja neće se smatrati diskriminacijom u smislu ove Konvencije.

Članak 5.

Obveze države i dužna pažnja

1. Stranke će se suzdržati od sudjelovanja u bilo kojem djelu nasilja nad ženama i osigurati će da državne vlasti, dužnosnici, tijela, institucije i ostali subjekti koji postupaju u ime države djeluju u skladu s ovom obvezom.
2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne i druge mjere kako bi djelovale uz dužnu pažnju u sprečavanju, istraživanju, kažnjavanju i osiguravanju naknade štete za sva djela nasilja obuhvaćena područjem primjene ove Konvencije koja su počinili nedržavni subjekti.

Članak 6.

Rodno osjetljive politike

Stranke će uključiti rodne perspektive u provedbu i procjenu učinka odredaba ove Konvencije te promicati učinkovitu provedbu politika ravnopravnosti žena i muškaraca te osnaživanje žena.

Poglavlje II.

Integrirane politike i prikupljanje podataka

Članak 7.

Sveobuhvatne i koordinirane politike

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne i druge mjere za usvajanje i provedbu učinkovitih, sveobuhvatnih i koordiniranih politika na području cijele države koje obuhvaćaju sve mjere značajne za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije te osiguravaju potpuni odgovor na nasilje nad ženama.
2. Stranke će osigurati da politike iz stavka 1. stavljaju prava žrtve u središte svih mjera i da se provode putem učinkovite suradnje svih nadležnih tijela, institucija i organizacija.
3. Mjere poduzete u skladu s ovim člankom uključivat će, kad je to primjereno, sve relevantne subjekte, kao što su vladina tijela, nacionalne, regionalne i lokalne parlamente i tijela, nacionalne institucije za ljudska prava i organizacije civilnog društva.

Članak 8.

Financijski resursi

Stranke će osigurati odgovarajuće financijske i ljudske resurse za odgovarajuću primjenu integriranih politika, mjera i programa za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije, uključujući i one koje provode nevladine organizacije i civilno društvo.

Članak 9.

Nevladine organizacije i civilno društvo

Stranke će prepoznati, poticati i podržavati, na svim razinama, rad odgovarajućih nevladinih organizacija i organizacija civilnog društva aktivnih u borbi protiv nasilja nad ženama te uspostaviti učinkovitu suradnju s tim organizacijama.

Članak 10.

Tijelo za koordinaciju

1. Stranke će odrediti ili osnovati jedno ili više službenih tijela odgovornih za koordinaciju, primjenu, nadzor i procjenu politika i mjera za sprečavanje i borbu protiv svih oblika nasilja obuhvaćenih ovom Konvencijom. Ta tijela koordinirat će prikupljanje podataka iz članka 11., analizirati i distribuirati rezultate.
2. Stranke će osigurati da tijela određena ili osnovana u skladu s ovim člankom primaju informacije opće naravi o mjerama poduzetima u skladu s Poglavljem viii.
3. Stranke će osigurati da tijela određena ili osnovana u skladu s ovim člankom imaju mogućnost izravne komunikacije i osnaživanja odnosa sa sličnim tijelima u drugim strankama.

Članak 11.

prikupljanje podataka i istraživanje

1. U svrhu provedbe ove Konvencije, stranke će poduzeti:
  - a. prikupljanje razvrstanih značajnih statističkih podataka u pravilnim vremenskim razmacima o slučajevima svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije;
  - b. pružanje podrške istraživanjima u području svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije kako bi se proučili njegovi ishodišni uzroci i učinci, učestalost i stope kažnjavanja, kao i djelotvornost mjera poduzetih za provedbu ove Konvencije;
2. Stranke će nastojati provoditi istraživanja među stanovništvom u pravilnim vremenskim razmacima radi utvrđivanja učestalosti i trendova svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije.
3. Stranke će pružiti skupini stručnih osoba, kako je navedeno u članku 66. ove Konvencije, informacije prikupljene u skladu s ovim člankom kako bi potaknule međunarodnu suradnju i omogućile međunarodnu usporedivost.

4. Stranke će osigurati da informacije prikupljene u skladu s ovim člankom budu dostupne javnosti.

Poglavlje III.

Prevenција

Članak 12.

Opće obveze

1. Stranke će poduzeti potrebne mjere za promicanje promjena u društvenim i kulturnim obrascima ponašanja žena i muškaraca s ciljem iskorjenjivanja predrasuda, običaja, tradicija i svih drugih postupanja u praksi koja se temelje na ideji manje vrijednosti žena ili na stereotipnim ulogama žena i muškaraca.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne i druge mjere za sprečavanje svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije od strane bilo koje fizičke ili pravne osobe.

3. Sve mjere poduzete u skladu s ovim poglavljem uzet će u obzir i odnosit će se na specifične potrebe osoba koje su postale ranjive uslijed posebnih okolnosti te će u svoje središte staviti ljudska prava svih žrtava.

4. Stranke će poduzeti potrebne mjere za poticanje svih članova društva, osobito muškaraca i dječaka, da aktivno pridonese sprečavanju svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije.

5. Stranke će osigurati da se kultura, običaji, vjera, tradicija ili takozvana "čast" neće smatrati opravdanjem za bilo koje djelo nasilja obuhvaćeno područjem primjene ove Konvencije.

6. Stranke će poduzeti potrebne mjere za promicanje programa i aktivnosti za osnaživanje žena.

Članak 13.

Podizanje razine svijesti

1. Stranke će promicati ili provoditi, redovno i na svim razinama, kampanje i programe podizanja razine svijesti, uključujući i u suradnji s nacionalnim institucijama za ljudska prava i tijelima za ravnopravnost, organizacijama civilnog društva i nevladinim organizacijama, osobito ženskim organizacijama, kad je to primjereno, radi podizanja razine svijesti i razumijevanja kod opće javnosti o različitim manifestacijama svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije, njihovih posljedica na djecu i potrebe za sprečavanjem takvog nasilja.

2. Stranke će osigurati široko distribuiranje u javnosti informacija o mjerama koje su na raspolaganju za sprečavanje počinjenja svih vrsta nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije.

Članak 14.

Obrazovanje

1. Stranke će poduzeti, kada je to primjereno, potrebne korake kako bi nastavne materijale o pitanjima kao što su ravnopravnost žena i muškaraca, nestereotipne rodne uloge, uzajamno poštovanje, nenasilno rješavanje sukoba u osobnim odnosima, rodno utemeljeno nasilje nad ženama i pravo na osobni integritet, prilagođeno razvojnim sposobnostima učenika, uključile u redovni nastavni plan i program i na svim razinama obrazovanja.

2. Stranke će poduzeti potrebne korake za promicanje načela iz stavka 1. kako u neformalnim obrazovnim okruženjima, tako i u sportskim te kulturnim okruženjima i okruženjima za slobodno vrijeme te u medijima.

Članak 15.

Usavršavanje stručnih osoba

1. Stranke će osigurati ili osnažiti primjereno usavršavanje odgovarajućih stručnih osoba koje rade sa žrtvama ili počiniteljima svih djela nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije, o sprečavanju i otkrivanju takvog nasilja, ravnopravnosti žena i muškaraca, potrebama i pravima žrtava, kao i o načinima sprečavanja sekundarne viktimizacije.

2. Stranke će poticati da usavršavanje iz stavka 1. uključuje usavršavanje o koordiniranoj međuresornoj suradnji kako bi se omogućilo sveobuhvatno i odgovarajuće postupanje s predstavkama u slučajevima nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije.

Članak 16.

Preventivna intervencija i terapijski programi

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere za uspostavljanje ili pružanje potpore programima usmjerenim podučavanju počinitelja nasilja u obitelji usvajanju nenasilnog ponašanja u međuljudskim odnosima u cilju sprečavanja daljnjeg nasilja i promjene nasilnih obrazaca ponašanja.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere za uspostavljanje ili pružanje potpore terapijskim programima usmjerenim na sprečavanje počinitelja, osobito počinitelja seksualnih delikata, od ponovnog počinjenja delikta.

3. U poduzimanju mjera iz stavaka 1. i 2., Stranke će osigurati da sigurnost, potpora i ljudska prava žrtava budu od primarne važnosti, te da, kad je to primjereno, ovi programi budu uspostavljeni i provedeni u uskoj koordinaciji sa specijaliziranim službama pružanja potpore žrtvama.

Članak 17.

Sudjelovanje privatnog sektora i medija

1. Stranke će poticati privatni sektor, sektor informacijske i komunikacijske tehnologije te medije, uz dužno poštovanje slobode izražavanja i njihove neovisnosti, na sudjelovanje u izradi i provedbi politika te donošenju smjernica i autonomnih standarda odgovornog ponašanja za sprečavanje nasilja nad ženama i povećavanje poštovanja njihovog dostojanstva.

2. Stranke će razvijati i promicati, u suradnji sa subjektima iz privatnog sektora, vještine među djecom, roditeljima i odgajateljima o načinima suočavanja s informacijskim i komunikacijskim okruženjem koje omogućuje pristup omalovažavajućim sadržajima seksualne ili nasilne naravi koji mogu biti štetni.

Poglavlje IV.

Zaštita i potpora

Članak 18. Opće obveze

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere za zaštitu svih žrtava od bilo kojih daljnjih djela nasilja.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere, u skladu s unutarnjim pravom, kako bi osigurale postojanje odgovarajućih mehanizama za učinkovitu suradnju svih nadležnih državnih tijela, uključujući sudstvo, državne odvjetnike, tijela nadležna za provedbu zakona, lokalna i regionalna tijela, kao i nevladine organizacije i druge nadležne organizacije i subjekte, u zaštiti i pružanju potpore žrtvama i svjedocima svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije, uključujući i upućivanje na opće i specijalizirane službe za pružanje potpore kao što je navedeno u člancima 20. i 22. ove Konvencije.

3. Stranke će osigurati da mjere poduzete u skladu s ovim poglavljem:

- budu utemeljene na razumijevanju rodno utemeljenog nasilja nad ženama i nasilja u obitelji i da su usredotočene na ljudska prava i sigurnost žrtve;
- budu utemeljene na sveobuhvatnom pristupu koji uzima u obzir odnose između žrtava, počinitelja, djece i njihovoga šireg društvenog okruženja;
- budu usmjerene na izbjegavanje sekundarne viktimizacije;
- budu usmjerene na osnaživanje i ekonomsku neovisnost žena žrtava nasilja;
- omogućuju smještanje, kad je to primjereno, većeg broja službi za zaštitu i pružanje potpore u istim prostorima;
- rješavaju specifične potrebe ranjivih osoba, uključujući i djecu žrtve te da im budu dostupne.

4. Pružanje usluga ne smije ovisiti o spremnosti žrtve da podigne tužbu ili svjedoči protiv bilo kojeg počinitelja.

5. Stranke će poduzeti odgovarajuće mjere za pružanje konzularne i druge zaštite i potpore svojim državljanima i drugim žrtvama koje imaju pravo na takvu zaštitu u skladu sa svojim obvezama prema međunarodnom pravu.

Članak 19.

Informacije

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da žrtve prime odgovarajuće i pravovremene informacije o dostupnim uslugama potpore i pravnim mjerama na jeziku koji razumiju.

Članak 20.

Opće usluge potpore

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi žrtvama osigurale pristup uslugama koje olakšavaju njihov oporavak od nasilja. Te bi mjere trebale uključivati, prema potrebi, usluge kao što su pravno i psihološko savjetovanje, financijsku pomoć, stanovanje, obrazovanje, osposobljavanje i pomoć u pronalaženju zaposlenja.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi se žrtvama osigurao pristup zdravstvenim i socijalnim službama te da službe budu odgovarajuće opremljene, a stručne osobe osposobljene za pružanje pomoći žrtvama i njihovo upućivanje odgovarajućim službama.

Članak 21.

Pomoć u pojedinačnim/skupnim pritužbama

Stranke će osigurati da žrtve dobiju informacije i pristup primjenjivim regionalnim i međunarodnim mehanizmima pojedinačnih/skupnih pritužbi. Stranke će promicati pružanje osjetljive i stručne pomoći žrtvama u podnošenju takvih pritužbi.

Članak 22. Specijalizirane usluge potpore

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi pružile ili osigurale geografski ravnomjerno rasprostranjene trenutne, kratkoročne i dugoročne specijalizirane usluge potpore svakoj žrtvi izloženoj bilo kojem djelu nasilja obuhvaćenom područjem primjene ove Konvencije.
2. Stranke će pružiti ili osigurati specijalizirane usluge potpore, koje pružaju žene, svim ženama žrtvama nasilja i njihovoj djeci.

Članak 23.

Skloništa

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale osnivanje dovoljnog broja odgovarajućih, lako dostupnih skloništa radi omogućavanja sigurnog smještaja i proaktivne pomoći žrtvama, osobito ženama i njihovoj djeci.

Članak 24.

Telefonske linije za pomoć

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere za osnivanje stalno otvorenih (24 sata dnevno, 7 dana u tjednu) besplatnih telefonskih linija koje pokrivaju državno područje cijele države radi davanja savjeta pozivateljima, povjerljivo ili uz dužno poštovanje njihove anonimnosti, u vezi sa svim oblicima nasilja obuhvaćenim područjem primjene ove Konvencije.

Članak 25.

Potpore žrtvama seksualnog nasilja

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale osnivanje dovoljnog broja odgovarajućih, lako dostupnih kriznih centara za žrtve silovanja ili seksualnog nasilja radi osiguravanja medicinskih i forenzičkih pregleda, potpore za doživljenu traumu i savjetovanje žrtava.

Članak 26.

Zaštita i potpora za djecu svjedoke

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se pri pružanju usluga zaštite i potpore žrtvama dužna pozornost posveti pravima i potrebama djece svjedoka svih oblika nasilja obuhvaćenih opsegom ove Konvencije.
2. Mjere poduzete u skladu s ovim člankom uključuju psihološko-socijalno savjetovanje primjereno dobi djeteta svjedoka svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije uz pridavanje dužne pažnje najboljim interesima djeteta.

Članak 27.

Prijavljivanje

Stranke će poduzeti potrebne mjere kako bi potakle svaku osobu koja je svjedočila počinjenju bilo kojeg djela nasilja obuhvaćenog područjem primjene ove Konvencije ili koja ima opravdana razloga vjerovati da je takvo nasilje počinjeno ili da se mogu očekivati daljnja djela nasilja, da to prijavi nadležnim organizacijama ili tijelima.

Članak 28.

Prijavljivanje od strane stručnih osoba

Stranke će poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da pravila povjerljivosti koja su unutarnjim pravom nametnuta određenim stručnim osobama ne predstavljaju prepreku za mogućnost prijavljivanja, pod odgovarajućim uvjetima, nadležnim organizacijama ili tijelima ako imaju opravdana razloga vjerovati da je počinjeno teško djelo nasilja obuhvaćeno područjem primjene ove Konvencije i da se mogu očekivati daljnja teška djela nasilja.

Poglavlje V.

Materijalno pravo

Članak 29.

Građanske tužbe i pravna sredstva

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi žrtvama osigurale odgovarajuća građanskopravna sredstva protiv počinitelja.
2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere da žrtvama osiguraju, u skladu s općim načelima međunarodnog prava, odgovarajuća građanskopravna sredstva protiv državnih vlasti koje nisu izvršile svoju dužnost poduzimanja potrebnih

preventivnih ili zaštitnih mjera u okviru svojih ovlasti.

Članak 30.

Naknada štete

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale žrtvama pravo traženja naknade štete od počinitelja za bilo koje od kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.
2. Odgovarajuća naknada štete od države dodjeljuje se onima koji su pretrpjeli teške tjelesne ozljede ili oštećenje zdravlja, u mjeri u kojoj ta šteta nije pokrivena iz drugih izvora kao što su počinitelj, osiguranje ili državna sredstva za zdravstvo ili socijalnu skrb. To ne sprečava stranke da zatraže povrat dodijeljene naknade od počinitelja, sve dok se pridaje dužna pažnja sigurnosti žrtve.
3. Mjere poduzete u skladu sa stavkom 2. osigurati će dodjelu naknade štete u razumnom roku.

Članak 31.

Skrb o djeci, pravo na viđanje djece i sigurnost

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se, pri određivanju skrbi o djeci i prava na viđanje djece, uzmu u obzir pojave nasilja obuhvaćene područjem primjene ove Konvencije.
2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da ostvarivanje bilo kojeg prava na viđanje djece ili skrbi o djeci ne ugrožava prava i sigurnost žrtve ili djece.

Članak 32.

Građanske posljedice prisilnih brakova

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da prisilno sklopljeni brakovi mogu biti proglašeni nevaljanim, poništeni ili razvedeni bez nepotrebnih financijskih ili administrativnih poteškoća za žrtvu.

Članak 33.

Psihičko nasilje

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje namjernog teškog oštećivanja psihičkog integriteta neke osobe putem prisile ili prijetnji.

Članak 34.

Uhođenje

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje namjernoga ponavljanja prijetećeg ponašanja usmjerenog na drugu osobu, koje uzrokuje da se ona ili on boji za svoju sigurnost.

Članak 35.

Tjelesno nasilje

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje namjernog počinjenja djela tjelesnog nasilja nad drugom osobom.

Članak 36.

Seksualno nasilje, uključujući silovanje

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje sljedećih namjernih ponašanja:

- a. vaginalna, analna ili oralna penetracija seksualne naravi bilo kojim dijelom tijela ili predmetom u tijelo druge osobe bez pristanka te osobe;
  - b. druge radnje seksualne naravi s drugom osobom bez pristanka te osobe;
  - c. utjecanje da druga osoba, bez svojega pristanka, sudjeluje u radnjama seksualne naravi s trećom osobom.
2. Pristanak mora biti dobrovoljan kao rezultat slobodne volje osobe, što se procjenjuje prema okolnostima slučaja.
  3. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se odredbe stavka 1. primjenjuju i na djela počinjena na štetu bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, sukladno tome kako ih priznaje unutarnje pravo.

Članak 37.

Prisilni brak

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje namjernog prisiljavanja odrasle osobe ili djeteta na sklapanje braka.
2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje namjernog mamljenja odrasle osobe ili djeteta na državno područje Stranke ili države u kojoj ta odrasla osoba ili dijete ne prebiva, s ciljem prisiljavanja te odrasle osobe ili djeteta na sklapanje braka.

Članak 38.

Sakaćenje ženskih spolnih organa

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje sljedećih namjernih ponašanja:

- a. odstranjivanje, obrezivanje ili drugi oblici sakaćenja cijelih ili bilo kojeg dijela ženskih velikih stidnih usana, malih stidnih usana ili klitorisa;
- b. prisiljavanje ili utjecanje na ženu da se podvrgne bilo kojoj od radnji navedenih u

točki a.;

c. poticanje, prisiljavanje ili utjecanje na djevojčicu da se podvrgne bilo kojoj od radnji navedenih u točki a.

Članak 39.

Prisilni pobačaj i prisilna sterilizacija

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale inkriminiranje sljedećih namjernih ponašanja:

- a. obavljanje pobačaja na ženi bez njezinoga prethodnog i informiranog pristanka;
- b. obavljanje operacije kojoj je svrha ili posljedica prekid sposobnosti žene za prirodnu reprodukciju bez njezinoga prethodnog i informiranog pristanka ili razumijevanja postupka.

Članak 40.

Seksualno uznemiravanje

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da svaki oblik neželjenoga verbalnog, neverbalnog ili tjelesnog ponašanja seksualne naravi s ciljem ili učinkom povrede dostojanstva neke osobe, osobito ako stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo ozračje, bude predmet kaznenih ili drugih pravnih sankcija.

Članak 41.

Pomaganje ili poticanje te pokušaj

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere da propišu kao kazneno djelo namjerno pomaganje ili poticanje počinjenja kaznenih djela utvrđenih u skladu s člancima 33., 34., 35., 36., 37., 38.a. i 39. ove Konvencije.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere da propišu kao kaznena djela namjerne pokušaje počinjenja kaznenih djela utvrđenih u skladu s člancima 35., 36., 37., 38.a. i 39. ove Konvencije.

Članak 42.

Neprihvatljiva opravdanja za kaznena djela, uključujući i kaznena djela počinjena u ime takozvane "časti"

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se, u pokrenutim kaznenim postupcima zbog počinjenja bilo kojeg djela nasilja obuhvaćenog područjem primjene ove Konvencije, kultura, običaji, vjera, tradicija ili takozvana "čast" neće smatrati opravdanjem za takva djela. Ovo osobito obuhvaća tvrdnje da je žrtva prekršila kulturne, vjerske, društvene ili tradicionalne norme ili običaje prikladnog ponašanja.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da poticanje djeteta od strane bilo koje osobe na počinjenje bilo kojeg od djela navedenih u stavku 1. neće umanjiti kaznenu odgovornost te osobe za počinjena djela.

Članak 43.

Primjenjivost kaznenih djela

Kaznena djela propisana u skladu s ovom Konvencijom primjenjiva su neovisno o naravi odnosa između žrtve i počinitelja.

Članak 44.

Nadležnost

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi uspostavile nadležnost nad bilo kojim kaznenim djelom utvrđenim u skladu s ovom Konvencijom, ako je kazneno djelo počinjeno:

a. na njihovom državnom području; ili

- b. na brodu pod njihovom zastavom; ili
- c. u zrakoplovu registriranom prema njihovim zakonima; ili
- d. od strane njihovog državljanina; ili
- e. od strane osobe koja ima prebivalište na njihovom državnom području.

2. Stranke će nastojati poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere za uspostavljanje nadležnosti nad bilo kojim kaznenim djelom u skladu s ovom Konvencijom ako je kazneno djelo počinjeno protiv njihovog državljanina ili osobe koja ima prebivalište na njihovom državnom području.

3. Radi progona kaznenih djela utvrđenih u skladu s člancima 36., 37., 38. i 39. ove Konvencije, Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da njihova nadležnost nije uvjetovana time da se radi o inkriminiranim djelima na državnom području na kojem su počinjena.

4. Radi progona kaznenih djela utvrđenih u skladu s člancima 36., 37., 38. i 39. ove Konvencije Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da njihova nadležnost u pogledu točaka d. i e. stavka 1. nije uvjetovana time da se kazneni progon može započeti tek nakon prijave od strane žrtve kaznenog djela ili dostave informacija od strane države u kojoj je kazneno djelo počinjeno.

5. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi uspostavile nadležnost nad kaznenim djelima utvrđenima u skladu s ovom Konvencijom, u slučajevima kad se navodni počinitelj nalazi na njihovom državnom području i kad ga ne izručuju drugoj stranci isključivo na temelju njegovog ili njezinog državljanstva.

6. Kad više Stranaka ima nadležnost nad navodnim kaznenim djelom utvrđenim u skladu s ovom Konvencijom, uključene stranke će se, kad je to primjereno, međusobno konzultirati radi utvrđivanja najprikladnije nadležnosti za kazneni progon.

7. Ne dovodeći u pitanje opća pravila međunarodnog prava, ova Konvencija ne isključuje kaznenu nadležnost neke Stranke u skladu s njezinim unutarnjim pravom.

Članak 45.

Sankcije i druge mjere

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da su kaznena djela propisana u skladu s ovom Konvencijom kažnjiva učinkovitim, razmjernim i odvraćajućim sankcijama, uzimajući u obzir njihovu težinu.

Te sankcije obuhvaćaju, kad je to primjereno, kazne koje uključuju oduzimanje slobode koje može dovesti do izručenja.

2. Stranke mogu poduzeti druge mjere u vezi s počiniteljima, kao što su:

- praćenje ili nadzor osuđenih osoba;
- oduzimanje roditeljskih prava, ako se najbolji interes djeteta, što može uključivati sigurnost žrtve, ne može zajamčiti na neki drugi način.

Članak 46.

Otegotne okolnosti

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se sljedeće okolnosti, ako već ne čine sastavni dio kaznenog djela, mogu, u skladu s mjerodavnim odredbama unutarnjeg prava, uzeti u obzir kao otegotne okolnosti pri određivanju kazne u vezi s kaznenim djelima utvrđenim u skladu s ovom Konvencijom:

- a. kazneno djelo je počinjeno nad bivšim ili sadašnjim bračnim drugom ili partnerom, sukladno tome kako ih priznaje unutarnje pravo, od strane člana obitelji, osobe koja živi sa žrtvom ili osobe koja je zloupotrijebila svoj autoritet;
- b. kazneno djelo ili srodna kaznena djela u povratu;
- c. kazneno djelo je počinjeno nad osobom koja je ranjiva uslijed posebnih okolnosti;
- d. kazneno djelo je počinjeno nad djetetom ili u njegovoj nazočnosti;
- e. kazneno djelo su počinile dvije ili više osoba zajedničkim djelovanjem;
- f. kaznenom djelu je prethodilo ili je praćeno nasiljem jačeg intenziteta;

- g. kazneno djelo je počinjeno uz uporabu ili uz prijetnju oružjem;
- h. kazneno djelo je imalo za posljedicu tešku tjelesnu ili psihičku traumu za žrtvu;
- i. ako je počinitelj ranije osuđivan za kaznena djela slične naravi.

Članak 47.

Presude koje je donijela druga Stranka

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi prilikom donošenja presude omogućile uzimanje u obzir konačnih presuda koje je druga Stranka donijela povodom kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 48.

Zabrana obveznih alternativnih postupaka rješavanja sporova ili kažnjavanje

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi zabranile obvezne alternativne postupke rješavanja sporova, uključujući medijaciju i mirenje, u vezi sa svim oblicima nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije.
2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da će se, ako se naloži plaćanje novčane kazne, s dužnom pažnjom uzeti u obzir mogućnost počinitelja da podmiri svoje financijske obveze prema žrtvi.

Poglavlje VI.

Istraga, kazneni progon, postupovno pravo i zaštitne mjere

Članak 49.

Opće obveze

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se istrage i sudski postupci u vezi sa svim oblicima nasilja obuhvaćenim područjem

primjene ove Konvencije provode bez nepotrebnih odgađanja uzimajući u obzir prava žrtve tijekom svih stadija kaznenog postupka.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere, u skladu s temeljnim načelima ljudskih prava i uzimajući u obzir rodno razumijevanje nasilja, kako bi osigurale učinkovitu istragu i progon kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 50.

Trenutni odgovor, sprečavanje i zaštita

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da tijela odgovorna za provedbu zakona žurno odgovore na sve oblike nasilja obuhvaćene područjem primjene ove Konvencije te da na odgovarajući način pruže žrtvama primjerenu i trenutnu zaštitu.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se tijela odgovorna za provedbu zakona žurno i na odgovarajući način uključe u sprečavanje i zaštitu od svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije, uključujući i primjenu preventivnih operativnih mjera i prikupljanje dokaza.

Članak 51.

Procjena opasnosti i upravljanje rizikom

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da procjena opasnosti od nastupanja smrti, ozbiljnosti situacije i opasnosti od ponovljenog nasilja bude provedena od strane svih nadležnih tijela kako bi se upravljalo rizikom te da, ako je potrebno, bude osigurana koordinirana sigurnost i potpora.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da

pri procjeni opasnosti iz stavka 1., u svim stadijima istrage i primjene zaštitnih mjera, bude valjano uzeta u obzir činjenica da počinitelji djela nasilja, obuhvaćeni područjem primjene ove Konvencije, posjeduju ili imaju pristup vatrenom oružju.

Članak 52.

Hitni nalozi za udaljavanje

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da nadležna tijela, u situacijama neposredne opasnosti, imaju ovlast narediti počinitelju nasilja u obitelji da napusti mjesto stanovanja žrtve ili osobe izložene riziku, na dovoljno dugo vremensko razdoblje te zabraniti počinitelju ulazak u mjesto stanovanja ili uspostavljanje kontakta sa žrtvom ili osobom izloženom riziku. Mjere poduzete u skladu s ovim člankom prednost će dati sigurnosti žrtava ili osobama izloženim riziku.

Članak 53.

Nalozi o zabrani pristupa ili nalozi o zaštiti

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da su odgovarajući nalozi o zabrani pristupa ili nalozi o zaštiti dostupni žrtvama svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da nalozi o zabrani pristupa ili nalozi o zaštiti iz stavka 1.:

- budu dostupni za neposrednu zaštitu i bez nepotrebnih financijskih ili administrativnih opterećenja za žrtvu;
- budu doneseni na određeno vremensko razdoblje ili do promjene ili ukidanja;
- kad je potrebno, budu izdani na ex parte osnovi koja ima izravan učinak;
- budu dostupni neovisno o drugim pravnim postupcima ili dodatno uz druge pravne postupke;

- mogu biti uvedeni u kasnijim pravnim postupcima.

3. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da povrede naloga o zabrani pristupa ili naloga o zaštiti, koji su doneseni u skladu sa stavkom 1., budu podložne kaznenim ili drugim zakonskim sankcijama koje su učinkovite, razmjerne i odvraćaju od počinjenja djela.

Članak 54.

Istrage i dokazi

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da će, u svim građanskim ili kaznenim postupcima, dokazi vezani uz seksualnu povijest i ponašanje žrtve biti dopušteni samo kad je to važno i nužno.

Članak 55.

Postupci ex parte i ex officio

1. Stranke će osigurati da istrage ili progon kaznenih djela, utvrđenih u skladu s člancima 35., 36., 37., 38. i 39. ove Konvencije, ne smiju ovisiti u potpunosti o prijavi ili pritužbi koju je podnijela žrtva, ako je kazneno djelo počinjeno u cijelosti ili djelomično na njihovom državnom području te da se postupak može nastaviti čak i ako žrtva povuče svoju izjavu ili pritužbu.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale, u skladu s uvjetima predviđenim njihovim unutarnjim pravom, mogućnost da vladine i nevladine organizacije te savjetnici za nasilje u obitelji pomognu i/ili pruže potporu žrtvama, na njihov zahtjev, tijekom istraga i sudskih postupaka vezanih uz kaznena djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 56.

Mjere zaštite

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi zaštitile prava i interese žrtava, uključujući i njihove posebne potrebe kao svjedoka, u svim stadijima istrage i sudskog postupka, a osobito:

- a. osiguravajući njihovu zaštitu kao i zaštitu njihovih obitelji i svjedoka od zastrašivanja, osvete i ponovne viktimizacije;
- b. osiguravajući obaviještenost žrtava, barem u slučajevima kad žrtve i obitelj mogu biti u opasnosti, o bijegu ili privremenom odnosno konačnom puštanju počinitelja na slobodu;
- c. obavještavajući ih, u skladu s uvjetima predviđenim unutarnjim pravom, o njihovim pravima i uslugama koje su im na raspolaganju te o razvoju događaja povodom njihove pritužbe, optužbe, o općem tijeku istrage ili postupka i o njihovoj ulozi u tome, kao i o ishodu njihovog slučaja;
- d. omogućujući žrtvama, na način koji je u skladu s postupovnim pravilima unutarnjeg prava, da budu saslušane, da podnesu dokaze i iskažu svoje stavove, potrebe i probleme, izravno ili putem posrednika, te da oni budu razmotreni;
- e. osiguravajući žrtvama odgovarajuće usluge potpore kako bi njihova prava i interesi bili pravilno predstavljeni i uzeti u obzir;
- f. osiguravajući mogućnost usvajanja mjera za zaštitu privatnosti i ugleda žrtve;
- g. osiguravajući da se, kad god je moguće, izbjegne kontakt između žrtava i počinitelja u prostorijama suda i prostorijama tijela za provedbu zakona;
- h. osiguravajući žrtvama neovisne i kompetentne tumače kad su žrtve Stranke u postupku ili kad podnose dokaze;
- i. omogućujući žrtvama da svjedoče, u skladu s pravilima predviđenim njihovim unutarnjim pravom, bez osobne nazočnosti u sudnici ili barem bez nazočnosti navodnog počinitelja, uporabom odgovarajućih komunikacijskih tehnologija tamo gdje one postoje.

2. Djetetu žrtvi i djetetu svjedoku nasilja nad ženama i nasilja u obitelji osigurati će se, kad je primjereno, posebne mjere zaštite uzimajući u obzir najbolje interese

djeteta.

Članak 57.

Pravna pomoć

Stranke će osigurati pravo na pravnu pomoć i na besplatnu pravnu pomoć žrtvama u skladu s uvjetima predviđenim njihovim unutarnjim pravom.

Članak 58.

Zastara

Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da rok zastare za pokretanje bilo kojeg pravnog postupka u pogledu kaznenih djela utvrđenih u skladu s člancima 36., 37., 38. i 39. ove Konvencije nastavlja teći tijekom vremenskog razdoblja koje je dovoljno dugo i odgovara težini odnosno kaznenog djela kako bi se omogućilo učinkovito pokretanje postupka nakon što žrtva postane punoljetna.

Poglavlje VII.

Migracija i azil

Članak 59.

Boravišni status

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da žrtve, čiji boravišni status ovisi o statusu bračnog druga ili partnera, sukladno tome kako ih priznaje unutarnje pravo, u slučaju razvoda braka ili prestanka veze dobiju u slučaju osobito teških okolnosti, na zahtjev, vlastitu dozvolu boravka neovisno o trajanju braka ili veze. Uvjeti koji se odnose na dodjelu i trajanje vlastite dozvole

boravka utvrđuju se unutarnjim pravom.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da žrtve mogu ostvariti prekid postupka deportacije koji je pokrenut u vezi s njihovim boravišnim statusom ovisnim o statusu bračnog druga ili partnera, sukladno tome kako ih priznaje unutarnje pravo, kako bi im se omogućilo podnošenje zahtjeva za vlastitu dozvolu boravka.

3. Stranke će izdati obnovljivu dozvolu boravka žrtvama u jednoj od sljedećih dviju situacija, ili u obje:

a. kad nadležno tijelo smatra da je njihov boravak neophodan zbog njihove osobne situacije;

b. kad nadležno tijelo smatra da je njihov boravak neophodan u svrhu njihove suradnje s nadležnim tijelima u istrazi ili kaznenom postupku.

4. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da žrtve prisilnog braka, dovedene u drugu zemlju radi sklapanja braka i koje su, kao rezultat, izgubile boravišni status u zemlji u kojoj su prebivale, mogu taj status ponovno dobiti.

Članak 60.

Zahtjevi za azil utemeljeni na rodu

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da se rodno utemeljeno nasilje nad ženama može priznati kao oblik proganjanja u smislu članka 1 a (2) Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine te kao oblik teške povrede koja zahtijeva supsidijarnu zaštitu.

2. Stranke će osigurati da se rodno osjetljivo tumačenje prida svakoj od osnova iz Konvencije te da se, kad se utvrdi da postoji mogućnost progona po jednoj ili više tih osnova, podnositeljima zahtjeva dodijeli status izbjeglice u skladu s primjenjivim odgovarajućim mehanizmima.

3. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi razvile rodno

osjetljive postupke prihvata i usluge za potporu tražiteljima azila, kao i rodno osjetljive smjernice i postupke za azil, uključujući i utvrđivanje statusa izbjeglice te zahtjev za međunarodnu zaštitu.

Članak 61.

Zabrana protjerivanja ili vraćanja osoba

1. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi poštovale načelo zabrane protjerivanja i vraćanja osoba u skladu s postojećim obvezama prema međunarodnom pravu.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da žrtve nasilja nad ženama, kojima je potrebna zaštita, bez obzira na njihov status ili prebivalište, neće biti vraćene ni pod kojim okolnostima u bilo koju zemlju u kojoj bi im mogao biti ugrožen život ili u kojoj bi mogle biti podvrgnute mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

Poglavlje viii.

Međunarodna suradnja

Članak 62.

Opća načela

1. Stranke će međusobno surađivati u skladu s odredbama ove Konvencije te kroz primjenu odgovarajućih međunarodnih i regionalnih mehanizama o suradnji u građanskim i kaznenim stvarima, dogovorima postignutim na temelju ujednačenog ili recipročnog zakonodavstva i unutarnjih prava, u najvećoj mogućoj mjeri, u svrhu:

a. sprečavanja, borbe protiv i progona svih oblika nasilja obuhvaćenih područjem primjene ove Konvencije;

b. zaštite i pružanja pomoći žrtvama;

c. provođenja istraga ili postupaka koji se odnose na kaznena djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom;

d. izvršenja relevantnih građanskih ili kaznenih presuda koje su donijele sudbene vlasti stranaka, uključujući i odluke o zaštiti.

2. Stranke će poduzeti potrebne zakonodavne ili druge mjere kako bi osigurale da žrtve kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom, počinjenih na državnom području stranke u kojoj ne prebivaju, mogu podnijeti pritužbu nadležnim tijelima države u kojoj prebivaju.

3. Ako stranka, koja pruža uzajamnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima, izručenju ili izvršenju građanskih ili kaznenih presuda, koje je donijela druga stranka ove Konvencije uvjetuje postojanjem ugovora, primi zahtjev za takvu pravnu suradnju od stranke s kojom nema sklopljen takav ugovor, ona može ovu Konvenciju smatrati pravnim temeljem za uzajamnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima, izručenju ili izvršenju građanskih ili kaznenih presuda koje je donijela druga stranka u pogledu kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom.

4. Stranke će nastojati integrirati, kad je to primjereno, sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u programe pomoći za razvoj koji se osiguravaju u korist trećih država, uključujući i sklapanjem dvostranih i mnogostranih sporazuma s trećim državama radi olakšavanja zaštite žrtava u skladu s člankom 18. stavkom 5.

Članak 63.

Mjere u vezi s osobama izloženima riziku

Kad Stranka, na osnovi informacija koje ima na raspolaganju, ima razumnih osnova vjerovati da je neka osoba izložena neposrednom riziku podvrgavanja bilo kojem djelu nasilja iz članaka 36., 37., 38. i 39. ove Konvencije na državnom području druge Stranke, Stranka koja ima informacije potiče se da ih bez odgode prenese drugoj Stranci u svrhu osiguravanja poduzimanja odgovarajućih zaštitnih mjera. Kad je primjenjivo, ove informacije trebaju sadržavati detalje o postojećim zaštitnim

mjerama u korist osobe izložene riziku.

Članak 64. – informacije

1. Stranka kojoj je upućen zahtjev odmah će obavijestiti Stranku koja je uputila takav zahtjev o konačnom ishodu aktivnosti koja je poduzeta u skladu s ovim poglavljem. Zamoljena Stranka također odmah obavješćuje stranku moliteljicu o svim okolnostima koje čine nemogućom provedbu tražene aktivnosti ili ju mogu značajno odgoditi.
2. Stranka može, u granicama svojeg unutarnjeg prava, bez prethodnog zahtjeva, proslijediti drugoj Stranci informacije do kojih je došla u okviru vlastitih istraga kad smatra da objavljivanje takvih informacija može pomoći Stranci primateljici u sprečavanju kaznenih djela utvrđenih u skladu s ovom Konvencijom ili u pokretanju ili provođenju istraga ili postupaka koji se odnose na takva kaznena djela ili da mogu dovesti do zahtjeva za suradnjom od strane te Stranke u skladu s ovim poglavljem.
3. Stranka koja primi bilo kakve informacije u skladu sa stavkom 2. proslijedit će te informacije svojim nadležnim tijelima kako bi se mogli pokrenuti postupci, ukoliko se to procijeni primjerenim ili kako bi se te informacije mogle uzeti u obzir u odgovarajućim građanskim i kaznenim postupcima.

Članak 65.

Zaštita podataka

Osobni podaci pohranjivat će se i koristiti u skladu s obvezama koje su stranke preuzele u skladu s Konvencijom o zaštiti pojedinaca glede automatizirane obrade osobnih podataka (ets br. 108).

Poglavlje IX.

Mehanizam nadzora

Članak 66.

Skupina stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

1. Skupina stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu GREVIO) pratit će provedbu ove Konvencije od strane Stranaka.
2. GREVIO će se sastojati od najmanje 10 članova i najviše 15 članova, uzimajući u obzir rodnu i geografsku ravnotežu, kao i multidisciplinarno stručno znanje. Njegove članove birat će Odbor stranaka između kandidata koje predlažu stranke, na razdoblje od četiri godine, s mogućnošću jednog reizbora te će biti izabrani među državljanima Stranaka.
3. Prvi izbor 10 članova održat će se u roku od jedne godine nakon stupanja na snagu ove Konvencije. Izbor pet dodatnih članova održat će se nakon 25. ratifikacije ili pristupa.
4. Izbor članova GREVIO-a temeljit će se na sljedećim načelima:
  - a. moraju biti izabrani u transparentnom postupku među osobama izraženih moralnih osobina, poznatim po visokoj razini stručnosti u području ljudskih prava, ravnopravnosti spolova, nasilja nad ženama i nasilja u obitelji ili pomoći i zaštite žrtava ili koje su pokazale profesionalno iskustvo u područjima koje obuhvaća ova Konvencija;
  - b. nijedna stranka ne može biti zastupljena s dva državljanina u članstvu GREVIO-a;
  - c. moraju predstavljati glavne pravne poretke;
  - d. moraju predstavljati relevantne subjekte i tijela u području nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;
  - e. oni će djelovati u vlastitom svojstvu i biti neovisni i nepristrani u obavljanju svojih funkcija te moraju biti na raspolaganju kako bi obavljali svoje dužnosti na učinkovit način.
5. Postupak za izbor članova GREVIO-a utvrdit će Odbor ministara Vijeća Europe, nakon konzultacija sa Strankama i dobivanja jednoglasnog pristanka Stranaka, u

roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Konvencije.

6. GREVIO usvaja vlastiti poslovnik.

7. Članovi GREVIO-a te ostali članovi izaslanstava koji odlaze u posjete državama, kako je navedeno u članku 68., stavcima 9. i 14., uživat će povlastice i imunitete utvrđene u dodatku ove Konvencije.

Članak 67.

Odbor stranaka

1. Odbor stranaka sastojat će se od predstavnika Stranaka Konvencije.
2. Odbor stranaka sazvat će Glavni tajnik Vijeća Europe. Njegov prvi sastanak održat će se u roku od jedne godine nakon stupanja na snagu ove Konvencije kako bi se izabrali članovi GREVIO-a. Nakon toga će se sastajati kad god to zatraži jedna trećina Stranaka, predsjednik Odbora stranaka ili Glavni tajnik.
3. Odbor stranaka usvaja vlastiti poslovnik.

Članak 68.

Postupak

1. Stranke podnose Glavnom tajniku Vijeća Europe, temeljem upitnika koji pripremi GREVIO, izvješće o zakonodavnim i drugim mjerama kojima se osigurava učinak odredaba ove Konvencije, na razmatranje GREVIO-u.
2. GREVIO razmatra izvješće podneseno u skladu sa stavkom 1. s predstavnicima odnosne Stranke.
3. Naknadni postupci procjene bit će podijeljeni u krugove čije trajanje određuje GREVIO. Na početku svakog kruga GREVIO odabire posebne odredbe na kojima će se temeljiti postupak procjene te će poslati upitnik.
4. GREVIO određuje odgovarajuće načine za provedbu ovog postupka nadzora. Može osobito usvojiti upitnik za svaki krug procjene, koji će služiti Strankama kao osnova

- za postupak procjene provedbe. Taj upitnik bit će poslan svim Strankama. Stranke će odgovoriti na taj upitnik, kao i na sve druge zahtjeve GREVIO-a za informacijama.
5. GREVIO može primiti informacije o provedbi Konvencije od nevladinih organizacija i civilnog društva, kao i od nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava.
  6. GREVIO uzima u obzir i postojeće informacije koje su dostupne iz drugih regionalnih i međunarodnih instrumenata i tijela u područjima obuhvaćenim područjem primjene ove Konvencije.
  7. Kod usvajanja upitnika za svaki krug procjene, GREVIO će uzeti u obzir postojeće prikupljene podatke i istraživanja u strankama iz članka 11. ove Konvencije.
  8. GREVIO može primiti informacije o provedbi Konvencije od povjerenika Vijeća Europe za ljudska prava, Parlamentarne skupštine i nadležnih specijaliziranih tijela Vijeća Europe, kao i od tijela osnovanih u skladu s drugim međunarodnim instrumentima. Pritužbe podnesene tim tijelima i njihovi ishodi bit će dostupni GREVIO-u.
  9. GREVIO može podredno organizirati, u suradnji s nacionalnim tijelima i uz pomoć neovisnih nacionalnih stručnih osoba, posjete državama, ako su primljene informacije nedostatne ili u slučajevima predviđenima u stavku 14. Tijekom tih posjeta GREVIO-u mogu pomoći specijalisti za određena područja.
  10. GREVIO priprema nacrt izvješća koji će sadržavati njegovu analizu u vezi s provedbom odredbi na kojima se temelji procjena, kao i svoje preporuke i prijedloge vezane uz način na koji odnosna Stranka može rješavati utvrđene probleme. Nacrt izvješća dostavit će se Stranci koja je predmet procjene na očitovanje. GREVIO će uzeti u obzir njezino očitovanje pri usvajanju svojeg izvješća.
  11. Na temelju svih primljenih informacija te primjedaba Stranaka, GREVIO usvaja svoje izvješće i zaključke vezane uz mjere koje odnosna Stranka poduzima kako bi provela odredbe ove Konvencije. To izvješće i zaključci bit će poslani odnosnoj stranci i Odboru stranaka. Izvješće i zaključci GREVIO-a bit će javno dostupni nakon njihovog usvajanja, zajedno s eventualnim očitovanjem odnosne Stranke.
  12. Ne dovodeći u pitanje postupak iz stavaka 1. do 8., Odbor Stranaka može usvojiti,

na temelju izvješća i zaključaka GREVIO-a, preporuke upućene dotičnoj Stranci (a) koje se tiču mjera čije je poduzimanje potrebno kako bi se provedli zaključci GREVIO-a te ako je potrebno, odrediti datum za predaju informacija o njihovoj provedbi, i (b) usmjerene na promicanje suradnje s tom strankom u svrhu pravilne provedbe ove Konvencije.

13. Ako GREVIO primi pouzdane informacije koje upućuju na situaciju u kojoj problemi zahtijevaju neposrednu pozornost kako bi se spriječio ili ograničio opseg ili broj teških povreda Konvencije, može zatražiti žurno podnošenje posebnog izvješća o mjerama koje su poduzete za sprečavanje teškog, opsežnog ili ustrajnog obrasca nasilja nad ženama.

14. Uzimajući u obzir informacije koje je predala odnosna Stranka, kao i sve druge pouzdane informacije kojima raspolaže, GREVIO može odrediti jednog ili više svojih članova za provedbu istrage i žurnog izvješćivanja GREVIO-a. Kada je to zajamčeno te uz pristanak Stranke, ispitivanje može uključivati i posjet njezinu državnom području.

15. Nakon razmatranja nalaza istrage iz stavka 14. GREVIO prenosi te nalaze odnosno Stranci i kad je to primjereno, Odboru stranaka te Odboru ministara Vijeća Europe, zajedno s eventualnim primjedbama i preporukama.

Članak 69.

Opće preporuke

GREVIO može usvojiti, kad je to primjereno, opće preporuke za provedbu ove Konvencije.

Članak 70.

Uključivanje parlamenata u nadzor

1. Nacionalni parlamenti bit će pozvani na sudjelovanje u nadziranju mjera poduzetih

u svrhu provedbe ove Konvencije.

2. Stranke će podnijeti izvješća GREVIO-a svojim nacionalnim parlamentima.

3. Parlamentarna skupština Vijeća Europe bit će pozvana na redovito praćenje provedbe ove Konvencije.

Poglavlje X.

Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

Članak 71.

Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova Konvencija ne utječe na obveze koje proizlaze iz drugih međunarodnih instrumenata u kojih su stranke ove Konvencije Stranke ili će postati Stranke, a koji sadrže odredbe o pitanjima uređenim ovom Konvencijom.

2. Stranke ove Konvencije mogu međusobno sklopiti bilateralne ili mnogostrane sporazume o pitanjima koja uređuje ova Konvencija u svrhu dopune ili osnaživanja njezinih odredaba ili olakšavanja primjene u njoj sadržanih načela.

Poglavlje XI.

Izmjene i dopune Konvencije

Članak 72.

Izmjene i dopune

1. Svaki prijedlog za izmjenu ili dopunu ove Konvencije, koji podnese neka Stranka priopćit će se Glavnom tajniku Vijeća Europe, koji će ga proslijediti državama članicama Vijeća Europe, svakoj potpisnici, svakoj Stranci, Europskoj uniji, svakoj državi pozvanoj da potpiše ovu Konvenciju u skladu s odredbama članka 75. te svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji u skladu s odredbama članka 76.

2. Odbor ministara Vijeća Europe razmotrit će predloženu izmjenu ili dopunu i, nakon konzultacija sa strankama Konvencije koje nisu članice Vijeća Europe, može usvojiti izmjenu ili dopunu većinom predviđenom u članku 20.d Statuta Vijeća Europe.
3. Tekst svake izmjene ili dopune, koju usvoji Odbor ministara u skladu sa stavkom 2., prosljedit će se Strankama na usvajanje.
4. Svaka izmjena ili dopuna usvojena u skladu sa stavkom 2. stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka vremenskog razdoblja od jednog mjeseca nakon datuma na koji su sve Stranke obavijestile Glavnog tajnika o svojem prihvatu.

Poglavlje XII.

Završne odredbe

Članak 73.

Učinci ove Konvencije

Odredbe ove Konvencije ne dovode u pitanje odredbe unutarnjeg prava i obvezujućih međunarodnih instrumenata koji su već na snazi ili mogu stupiti na snagu, prema kojima su priznata ili bi bila priznata povoljnija prava osobama u sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Članak 74.

Rješavanje sporova

1. Stranke svakog spora, koji može nastati u vezi s primjenom ili tumačenjem odredaba ove Konvencije, prvo će nastojati riješiti spor pregovorima, mirenjem, arbitražom ili drugim metodama mirnog rješavanja sporova prihvaćenim njihovim međusobnim dogovorom.
2. Odbor ministara Vijeća Europe može uspostaviti postupke rješavanja sporova

koji će biti dostupni Strankama u sporu ako se one tako dogovore.

Članak 75.

Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija bit će otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe, državama nečlanicama koje su sudjelovale u njezinoj izradi i Europskoj uniji.
2. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.
3. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma na koji 10 potpisnika, uključujući najmanje osam zemalja članica Vijeća Europe, izrazi svoj pristanak biti vezani Konvencijom u skladu s odredbama stavka 2.
4. U pogledu bilo koje države iz stavka 1. ili Europske unije, koja naknadno izrazi svoj pristanak da bude njome vezana, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 76.

Pristupanje Konvenciji

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor ministara Vijeća Europe može, nakon konzultacija sa strankama ove Konvencije te dobivanja njihovog jednoglasnog pristanka, pozvati bilo koju državu nečlanicu Vijeća Europe, koja nije sudjelovala u izradi ove Konvencije da pristupi ovoj Konvenciji odlukom koju je donijela većina predviđena u članku 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnim glasanjem predstavnika stranaka koji imaju ovlasti biti u Odboru ministara.
2. U pogledu svake države pristupnice, Konvencija stupa na snagu prvog dana

mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma polaganja isprave o pristupu kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 77. – teritorijalna primjena

1. Svaka država ili Europska unija mogu, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, navesti područje ili područja na kojima se primjenjuje ova Konvencija.
2. Svaka Stranka može, u bilo kojem naknadnom trenutku, izjavom upućenom Glavnom tajniku Vijeća Europe proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koji drugo područje određeno u izjavi i za čije je međunarodne odnose ona odgovorna ili u čije ime je ovlaštena poduzimati mjere. U pogledu takvog područja, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma na koji Glavni tajnik primi takvu izjavu.
3. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može se, u pogledu bilo kojeg područja navedenog u takvoj izjavi, povući obaviješću upućenom Glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon datuma na koji Glavni tajnik primi takvu obavijest.

Članak 78.

Rezerve

1. Nikakve rezerve ne mogu se staviti u pogledu bilo koje odredbe ove Konvencije, osim iznimaka predviđenih u stavcima 2. i 3.
2. Svaka država ili Europska unija može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, izjavom upućenom Glavnom tajniku Vijeća Europe, izjaviti da zadržava pravo ne primjenjivati ili primjenjivati samo u posebnim slučajevima ili pod posebnim uvjetima odredbe

navedene u:

- članku 30. stavku 2.;
- članku 44. stavcima 1.e, 3. i 4.;
- članku 55. stavku 1. u pogledu članka 35. vezano uz lakša kaznena djela;
- članku 58. u pogledu članaka 37., 38. i 39.;
- članku 59.

3. Svaka država ili Europska unija može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, izjavom upućenom Glavnom tajniku Vijeća Europe, izjaviti da zadržava pravo osigurati nekaznene sankcije umjesto kaznenih sankcija, za ponašanja iz članaka 33. i 34.

4. Svaka stranka može u cijelosti ili djelomično povući svoju rezervu izjavom upućenom Glavnom tajniku Vijeća Europe. Ova izjava ima učinak od datuma kad je primi Glavni tajnik.

Članak 79.

Važenje i pregled rezervi

1. Rezerve iz članka 78. stavaka 2. i 3. bit će valjane za razdoblje od pet godina od dana stupanja na snagu ove Konvencije u odnosu na stranku koje se tiču. Međutim, takve se rezerve mogu obnoviti na razdoblja jednakog trajanja.

2. Osamnaest mjeseci prije datuma isteka rezerve, Glavno tajništvo Vijeća Europe obavijestit će dotičnu Stranku o tom isteku. Najkasnije tri mjeseca prije isteka Stranka će obavijestiti Glavnog tajnika da zadržava, mijenja ili povlači svoju rezervu. U nedostatku obavijesti odnosne Stranke, Glavno tajništvo će obavijestiti tu stranku da se njezina rezerva smatra automatski produljenom na razdoblje od šest mjeseci. Propust odnosne Stranke da obavijesti o svojoj namjeri da zadrži ili preinači rezervu prije isteka tog razdoblja dovodi do prestanka rezerve.

3. Ukoliko Stranka stavi rezervu u skladu s člankom 78., stavcima 2. i 3., dužna je, prije obnove ili na zahtjev, dostaviti GREVIO-u objašnjenje o osnovama koje

opravdavaju njezino produljenje.

Članak 80.

Otkazivanje

1. Svaka Stranka može u svako doba otkazati ovu Konvenciju putem obavijesti upućene Glavnom tajniku Vijeća Europe.
2. Takvo otkazivanje proizvodi učinak prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana primitka obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 81. – obavijest

Glavni tajnik Vijeća Europe obavješćuje države članice Vijeća Europe, države nečlanice koje su sudjelovale u njezinoj izradi, svaku potpisnicu, svaku Stranku, Europsku uniju i svaku državu pozvanu da pristupi ovoj Konvenciji o:

- a. svakom potpisivanju;
- b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu s člancima 75. i 76.;
- d. svakoj izmjeni ili dopuni usvojenoj u skladu s člankom 72. i o datumu na koji izmjena i dopuna stupa na snagu;
- e. svakoj rezervi ili povlačenju rezerve stavljene u skladu s člankom 78.;
- f. svakom otkazivanju koje je učinjeno u skladu s odredbama članka 80.;
- g. svakom drugom činu, obavijesti ili priopćenju u vezi s ovom Konvencijom.

U potvrdu toga niže potpisani, propisano za to ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Istanbulu, 11. svibnja 2011. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku, koji se polaže u arhivu Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavlja ovjerene preslike svakoj državi članici Vijeća Europe, državama nečlanicama koje su sudjelovale u njezinoj izradi, Europskoj uniji i svakoj državi koja je pozvana pristupiti ovoj Konvenciji.

Dodatak – povlastice i imuniteti (Članak 66.)

1. Ovaj dodatak primjenjuje se na članove GREVIO-a navedene u članku 66. ove Konvencije, kao i na ostale članove izaslanstava u posjetu državi. U svrhu ovog dodatka, izraz “ostali članovi izaslanstava u posjetu državi” uključivat će neovisne nacionalne stručne osobe i specijaliste navedene u članku 68. stavku 9. Konvencije, članove osoblja Vijeća Europe i tumače zaposlene od strane Vijeća Europe u pratnji GREVIO-a tijekom posjeta državi.

2. Članovi GREVIO-a i drugi članovi izaslanstava u posjetu državi će, tijekom izvršavanja svojih funkcija koje se odnose na pripremu i izvršenje posjeta državi, kao i tijekom rada koji će uslijediti vezano uz njih te putovanja u vezi ovih funkcija, uživati sljedeće povlastice i imunitete:

a. imunitet od osobnog uhićenja ili pritvaranja i od zapljene osobne prtljage, te imunitet od pravnog postupka bilo koje vrste za izgovorene ili napisane riječi i radnje poduzete u službenom svojstvu;

b. izuzeće od svih ograničenja njihove slobode kretanja prilikom izlaska iz zemlje ili povratka u zemlju prebivališta, te ulaska i izlaska iz zemlje u kojoj izvršavaju svoje funkcije, te od registracije kao stranca u zemlji koju posjećuju ili kroz koju prolaze u izvršavanju svojih funkcija.

3. Tijekom putovanja poduzetog u izvršavanju njihovih funkcija, članovima GREVIO-a i ostalim članovima izaslanstava u posjetu državi će, u pogledu carina i deviznih kontrola, biti odobrene iste olakšice kakve se odobravaju predstavnicima stranih vlada koji su na privremenoj službenoj dužnosti.

4. Dokumenti koji se odnose na ocjenu provedbe Konvencije, a koje nose članovi GREVIO-a i ostali članovi izaslanstava u posjetu državi su nepovredivi u mjeri u kojoj se tiču rada GREVIO-a. Nikakvo zaustavljanje ili cenzura neće se primijeniti na službenu komunikaciju GREVIO-a ili na službenu komunikaciju članova GREVIO-a i ostalih članova izaslanstava u posjeti državi.

5. Kako bi se osigurala potpuna sloboda govora i potpuna neovisnost u obavljanju njihovih dužnosti, članovima GREVIO-a i ostalim članovima izaslanstava u posjetu državi imunitet od pravnog postupka za izgovorene i napisane riječi i radnje poduzete u izvršavanju dužnosti i dalje se odobrava, neovisno o tome što odnosna osoba više nije uključena u obavljanje tih dužnosti.

6. Povlastice i imuniteti jamče se osobama navedenima u stavku 1. ovog dodatka s ciljem zaštite neovisnog izvršavanja njihovih funkcija u interesu GREVIO-a, a ne radi njihove osobne koristi. Odricanje od imuniteta osobama navedenima u stavku 1. ovog dodatka izvršit će Glavni tajnik Vijeće Europe u svakom slučaju u kojem bi, prema njegovom ili njezinom mišljenju, imunitet ometao izvršenje pravde i kada ga se može odreći bez štete za interese GREVIO-a.“

Članak 3.

Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove zaštite žena, djece, obitelji, pravosuđa, unutarnjih poslova, obrane, obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi, vanjskih i europskih poslova.

Članak 4.

Svi zakonski i podzakonski akti koje je potrebno uskladiti s Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji bit će usklađeni s ovom Konvencijom u roku od šest mjeseci od dana stupanja iste na snagu.

Članak 5.

Za provedbu ovog Zakona osiguravat će se sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, počevši od 2018. proračunske godine.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA

Uz članak 1.

Člankom 1. potvrđuje se Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u skladu s odredbom članka 140. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske, čime se izražava pristanak biti vezan navedenom Konvencijom, a na temelju čega će taj pristanak biti izražen i na međunarodnoj razini, polaganjem isprave o ratifikaciji kod depozitara, glavnog tajnika Vijeća Europe.

Uz članak 2.

Članak 2. sadrži tekst Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik.

Uz članak 3.

Člankom 3. određuje se da je provedba Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u djelokrugu središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove zaštite žena, djece, obitelji, pravosuđa, unutarnjih poslova, obrane, obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi, vanjskih i europskih poslova

Uz članak 4.

Člankom 4. propisuje se da će svi zakonski i podzakonski akti koji se trebaju uskladiti s Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, biti usklađeni u roku od 6 mjeseci.

Uz članak 5.

Člankom 5. propisuje se obveza osiguravanja sredstava u državnom proračunu Republike Hrvatske počevši od 2018. proračunske godine.

Uz članak 6.

Člankom 6. propisuje se stupanje na snagu Zakona.